

Årsrapport 2018

Nordre Land kommune

Innhold

1. Rådmannens innledning.....	3
2. Oppsummering	4
3. Rapportering på måloppnåelse kommuneplanens samfunnsdel	11
4. Årsrapport fra tjenesteområdene.....	19
5. Finans	35
6. Internkontroll.....	37
7. Investeringer 2018.....	38
8. Rapportering på politiske vedtak.....	47

1. Rådmannens innledning

2018 har vært et begivenhetsrikt år i Nordre Land kommune. Et av de viktigste vedtakene for å sikre utvikling og videre utbygging i Synnfjellet, ble fattet 16. oktober da Kommunedelplan Synnfjell øst ble vedtatt av kommunestyret. Planen legger grunnlaget for næringsbasert hytteutvikling. I forkant av dette, den 4. september, overtok kommunen vann og avløpsselskapet SØAS. Den kommunale oppkjøpet ble gjennomført for å sikre grunnlaget for vekst og utvikling med trygge vann og avløpsløsninger i Synnfjellet. Nordre Land kommune har også vært en pådriver og en viktig bidragsyter inn i etableringen av Land Utvikling SA. Land Utvikling er et andelslag som skal ivareta og fremme næringslivets interesser i Nordre Land kommune og «få ting til å skje». I tillegg har vi styrket kommunens næringsrådgivning for å bidra til dialog og utvikling i Nordre Land samfunnet.

Digitalisering har vært et gjennomgangstema i Nordre Land kommune i 2018, ja i kommune-Norge generelt. Nordre Land kommune sender nå post digitalt, og fakturaer for kommunale avgifter, barnehage og SFO sendes også digitalt. Det har også blitt gjort et stort løft på digitalisering og framtidsrettet opplæring i grunnskolen. En ny læringsplattform er på plass, og det er investert i nye, digitale læringsmidler. Nordre Land-skolen tilbydde sommeren 2018 for første gang sommerskole i regi av Forskerskolen. En veldig vellykket og lærerik uke for unge forskerspirer i Nordre Land. I 2018 hadde 5. trinn i Nordre Land de beste resultatene på mange år i lesing og regning.

Fra høsten 2018 var det også direkte overføring av kommunestyremøtene, slik at alle Nordre Lands innbyggere og andre kan følge med på de politiske diskusjonene fra hjemme i sofaen eller på nettbrett eller telefon på farten.

For å kunne møte den digitale fremtiden for beboere og for næringslivet har kommunen også bidratt med utvikling av infrastrukturen. 2018 var året der Nordre Land kommune startet en storsatsning på bredbånd. Bredbåndetsatsning er både i egenregi og i samarbeidet Fiberland, som er et samarbeid med Vokks og Eidsiva.

Et annet stort og viktig vedtak som ble fattet i 2018 var etableringen av Gjøvik og Land Barnevern. Fra 01.06.2018 ble Land barnevern slått sammen med barnevernstjenesten i Gjøvik kommune, og Gjøvik og Land barnevern ble etablert. Rapportering fra barnevernet viser at tjenesten har tatt tak og bedret statistikken med hensyn til undersøkelser innenfor fristen, og tilsyn av barn med omsorg utenfor hjemmet.

Økonomiske parametere for 2018 viser at den positive økonomiske utviklingen som man så i 2016 og 2017, har snudd noe innværende år. Det generelle disposisjonsfondet, «sparekontoen», har blitt redusert i løpet av året, grunnet både politiske vedtak til blant annet bredbåndsutbygging, og merforbruk i drift. Driften går med merforbruk, som følge av økt behov for tjenester, økt sykefravær og endrede statlige krav. Økonomisk balanse og buffer er viktige fundament for å videreutvikle en robust kommune tilpasset fremtidens utfordringer.

På tampen av 2018 ble det klart at Nordre Land kommune fikk kr 850.000,- i prosjektmidler til å etablere bedre systemer for tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge. Dette arbeidet er i gang for fullt.

Til skolestart i august var ny rådmann på plass i Nordre Land.

2. Oppsummering

2.1 Måloppnåelse

Tjenesteområdene rapporterer at mange av målene i styringskortene nås. På tross av at mange av målene i styringskortene nås, er Nordre Land kommune på 261. plass i Kommunebarometeret (foreløpig utgave) av landets 422 kommuner. Nøkkeltallene er litt svakere enn økonomiske forutsetninger skulle tilsi. Samlet sett er nøkkeltallene svakere enn normalen i Kommune-Norge. Kommunen er bare inne på Topp 100-lista innen sosialtjenestene. Kommunen har sine svakeste plasseringer innen vann- og avløp (408. plass), helse (390. plass) og grunnskole (386. plass). Kommunebarometeret er en rangering av alle kommuner, det er ingen vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester. Men det synliggjør hvordan Nordre Land kommune presterer målt mot resten av Kommune-Norge. Resultatene for 2018-barometeret for Nordre Land kommune er bedre enn forrige år. Dette har sammenheng med at Nordre Land har en bedring av rangeringen innen særlig barnevern, barnehage og saksbehandling. Det betyr ikke at Nordre Land leverer «bedre» tjenester enn i fjor, men at Nordre Land har forbedret sine nøkkeltall sammenlignet med kommune-Norge totalt sett.

Det er i 2018 gjennomført brukerundersøkelser på ergo/ fysioterapitjenesten, i miljøarbeidertjenesten, på helsestasjonen og i barnehage. Lav svarprosent på Helsestasjonen, gjør at resultatene ikke er valide. Men med relativt få undersøkelser gjennomført har målepunktene hovedsakelig resultater på er de objektive måleparametrene. Medarbeiderundersøkelsen 10-FAKTOR ble gjennomført i november/desember 2018. Det var mange som svarte på undersøkelsen, 571 av 770 ansatte, noe som ga en svarprosent hele 74 %! På overordnet nivå var det ingen områder som skiller seg mye fra landsgjennomsnittet, hverken i positiv eller negativ retning. Det vil i starten på 2019 foregå etterarbeid ute i tjenestene, med oppfølging av undersøkelsen i den enkelte avdeling.

Skoleresultater:

Nordre Land-skolen har hatt en svak positiv utvikling av resultater over tid, om enn forsiktig. 2018 markerte en gledelig og tydelig fremgang i lese- og regneresultatene på 5. trinn. Det er grunn til å se dette i sammenheng med kollektivt utviklingsarbeid i tjenesteområdet over tid. Skoleutvikling er lagspill, og ansatte i grunnskolen har all grunn til å være stolte over disse resultatene.

Elevundersøkelsen:

Elevundersøkelsen er en viktig indikator på hvordan elevene opplever sin skolehverdag faglig og sosialt. Trenden i Nordre Land-skolen viser en positiv utvikling i læringsmiljø over år. Når en går inn i statistikken ser vi at flere elever enn tidligere rapporterer at de trives på skolen, flere opplever bedre støtte fra lærer og flere elever forteller at de har noen å være sammen med. Mobbetallene ligger samlet sett rundt 9 % for 2018 og har gjort det over tid, med naturlige årsvariasjoner. En som opplever mobbing er en for mye, og skolene tar arbeidet for at alle elever skal oppleve et trygt og godt skolemiljø på alvor. Dessverre lykkes vi ikke alltid.

Nordre Land-skolen ligger jevnt over på alle indikatorer og nøkkeltall i elevundersøkelsen, sammenlignet med kommunegruppe 11, Oppland fylke og nasjonalt. Ansatte i skolene har grunn til å være stolt av disse resultatene. Trygge og gode læringsmiljøer kommer ikke av seg selv og krever hardt arbeid over tid. Elevers opplevelse av trivsel og trygghet er ferskvare. Det er derfor heller ikke mulig å hvile på gode resultater – skolene kan og skal bli bedre. Det er satt i system et omfattende arbeid i Nordre Land-skolen for å unngå krenkelser og mobbing, der en jobber forebyggende mot hele elevmiljøet. Det foregår samtidig et kompetanseløft for ledere og ansatte. Nyere mobbeforskning bekrefter at dette er veien å gå.

I kommunal plan for grunnskolen «Nordre Land-skolen 2018- 2025», er læringsmiljø ett av fire innsatsområder. Tiltakene her retter seg mot systematisk arbeid med relasjoner, analytisk tilnærming til praksis, forebygging og følge utarbeidet rutine for avdekking og håndtering av krenkelser.

Nordre Land kommune sin satsning på bedre tverrfaglig innsats for barn og unge, er sentralt i det videre arbeidet med å sikre elevers trygghet, mestring og trivsel. Innføringen av BTI (digitalt system for Bedre Tverrfaglig Innsats) i Nordre Land kommune ansees for å være et ledd i å kvalitetssikre dette arbeidet til det bedre for barn, unge og deres foreldre.

Nasjonale prøver:

Resultater nasjonale prøver	Mål	2018	2017	2016	2015	2014	Fylket	Landet
Resultater nasjonale prøver – regning								
5.trinn kommune.	49	50	48	49	47	45	49	50
8.trinn kommune.	49	48	45	47	48	46	49	50
Resultater nasjonale prøver – lesing								
5.trinn kommune.	49	50	48	49	48	46	49	50
8.trinn kommune.	50	48	45	50	49	47	49	50
Resultater nasjonale prøver - engelsk								
5.trinn kommune.	49	47	47	48	47	46	49	50
8.trinn kommune.	49	46	45	48	48	48	49	50

I 2018 hadde 5. trinn i Nordre Land de beste resultatene på mange år i lesing og regning. Det kan være flere årsaker til dette, men det er verdt å merke seg at dette kullet har hatt leseveiledere gjennom språkkommuneprosjektet. Selv om skolene ikke har økonomisk mulighet til å videreføre språkveiledere, er kompetansen som er opparbeidet i dette prosjektet fremdeles i personalet og vi håper at læringsresultatene er på vei opp også over de neste årene.

Informasjon fra prøvene brukes aktivt på individ og systemnivå, og danner grunnlag for undervisningsvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet.

I kommunal plan for grunnskole er motiverende undervisning og elevsentrert og relasjonsbasert ledelse to viktige satsinger. Dette skal legge grunnlag for høy undervisningskvalitet som igjen fører til bedre læring og livsmestring for elevene.

Skoleeier ser at det er nødvendig å prioritere grunnleggende ferdigheter gjennom hele skoleløpet, og holde læringstrykket oppe på norsk, engelsk og matematikk. Prinsippet om tidlig innsats gjelder alle trinn, og mellomtrinn og ungdomstrinn må ha målrettede og tilpassede tiltak å sette inn når elever ikke mestrer grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning. Elevers rett til tilpasset opplæring gjelder i alle fag, og skolene må ha gode systemer for dette.

Elevenes digitale ferdigheter påvirker også resultatene når prøvene er elektronisk. Det digitale løftet som gjøres i Nordre Land-skolen forventes også å gi en effekt på nasjonale prøver. Innføringen av Ipad i begynneropplæringen er i gang, og det er et stort ønske fra skolene om å rulle ut dette læringsverktøyet for resten av elevene for å unngå et digitalt klasseksille. Det arbeides med en plan for å få til dette.

Grunnskolepoeng:

Nordre Land-skolen har en økning i grunnskolepoeng over tid. I 2018 var samlet grunnskolepoeng 39,3. Utviklingstakten er relativt lik sammenlignbare kommuner.

Skoleeier ser en sammenheng i resultatene fra elevkullenes resultater på nasjonale prøver og grunnskolepoeng. Det bekrefter den nasjonale trenden, at det er vanskeligere å hjelpe elever til å heve læringsnivået lengre opp i utdanningsløpet. Det markerer tydelig behovet for å starte tidlig, noe Nordre Land-skolen har tatt inn over seg med satsingen på begynneropplæringen. Det er nødvendig å jobbe helhetlig, strategisk og langsiktig for å styrke læringsresultatene. Utvikling tar tid, og det er logisk at en vil se bedre resultater på nasjonale prøver før gjennomsnittlige grunnskolepoeng endrer seg betydelig.

2.2 Sykefravær

I 2018 økte sykefraværet til 9,5 %, fra 9,2 % i 2017. Fraværet er fordelt på 2,1 % korttidsfravær og 7,3 % langtidsfravær. Det økte fraværet i 2018 kan skyldes mindre ledertetthet, særlig i helse og omsorg, utfordrende arbeidssituasjoner, og fravær på grunn av utfordringer i livssituasjonen.

Nordre Land kommune tilrettelegger i stor grad for enkeltansatte. Det er 2 ansatte som ble omplassert til andre stillinger i kommunen i 2018 som følge av helsemessige årsaker.

Kommunen har et godt samarbeid med NAV lokalt, NAV arbeidslivssenter og FRISK HMS bedriftshelsetjeneste.

I løpet av året 2018 er det 9 ansatte som har sluttet med uførepensjon. 4 ansatte gikk av med alderspensjon (67 år) eller ved særaldersgrense (64 år). 3 ansatte gikk av med avtalefestet pensjon.

2.3 Økonomi

Nordre Land kommune legger frem et regnskapsmessig resultat for 2018 i 0,- etter pliktige strykninger på kr 4.612.666,34,-. De tre forutgående årene, har det vært mindreforbruk,

mens det i 2014 var et resultatet 0,- etter pliktige strykninger fra et opprinnelig resultat på kr 2,7 mill.

Netto driftsresultat ble kr 3.975.710,65,- i 2018, og utgjorde 0,63 % av kommunens driftsinntekter. Dette er et resultat som er dårligere enn det som var forutsatt i opprinnelig budsjett. I 2017 hadde Nordre Land kommune et nettodriftsresultat på kr 18,9 mill., eller 2,96 %. Fylkesmannen anbefaler, med støtte fra Teknisk beregningsutvalg, at netto driftsresultat over tid bør ligge på minst 1,75 %.

Innenfor fellesinntekter og fellesutgifter fordeler avvikene seg som følger:

Ansvar	Regnskap i år	Budsjett inkl. endring	Avvik
17112	Konsesjonskraft	-11 357 149,30	- 2 024 149,30
81111	Skatter	-148 416 810,68	3 143 189,32
81121	Eiendomsskatt	-33 057 629,65	- 384 629,65
82111	Statlige rammetilskudd	-235 705 925,00	- 7 303 925,00
82522	Kompensasjonstilskudd	-2 131 533,00	368 467,00
91111	Renter / omkostninger på lån	6 787 210,31	137 210,31
91112	Andre renter / omkostninger	-4 786 474,61	1 913 525,39
92111	Avdrag på lån	18 049 730,40	304 730,40
93111	Disposisjonsfond	2 501 305,74	- 4 538 666,34
93121	Bundne driftsfond	192 920,00	192 920,00
96111	Disp.tidl.års ikke disp.res	-5 526 972,08	0,00
97111	Overf.til kapitalregnskap	4 029 000,00	0,00

- = merinntekt eller mindreutgift

+ = mindreinntekt eller merutgift

Ansvar 17112 Konsesjonskraft er knyttet til inntektene fra salget av kommunens konsesjonskraft, 39,886341 GWh. I 2018 ble konsesjonskraftvolumet solgt til spot-pris + 5 øre. Opprinnelig budsjetterte inntektene ble budsjettert etter en fastpris på 28,50 øre/kWh, tilsvarende salgsprisen for 2017. Med en tørr vår og sommer, ble strømprisene i andre kvartal høyere enn vanlig. Derfor ble forventede inntekter økt med kr 2,36 mill. i forbindelse med halvårsrapporten. Utvikling i strømprisene utover høsten og vinteren 2018 medførte ytterligere merinntekter på dette området, og det ble merinntekter knyttet til salg av konsesjonskraft ble kr 2 mill. utover justert budsjett i 2018.

Nordre Land kommune hadde mindreinntekter på skatter sammenlignet med budsjett på vel kr 3,1 mill. i 2018. Totalt hadde Nordre Land kommune en økning av sine skatteinntekter på 2,7 % mot en økning i landet på 3,8 %. Med en noe lavere vekst i skatteinntektene i Nordre Land enn i kommune-Norge for øvrig, vil inntektsutjevning slå positivt ut og det vil bli høyere rammetilskudd.

Eiendomsskatt gav en merinntekt i forhold til regulert budsjett på i underkant av kr 0,4 mill. At eiendomsskatteinntektene ble noe høyere enn opprinnelig budsjettert, skyldes i hovedsak at de forventede eiendomsskatteinntektene for 2017 ble nedjustert på grunn av varslede endringer i eiendomsskatteformen knyttet til kraftverk. Virkningstidspunktet for de varslede endringen ble utsatt, og vil ikke trå i kraft før i 2019. I tillegg er det innført eiendomsskatt fra 45 nye eiendomsskatteobjekter.

Statlige rammetilskudd gav en merinntekt sammenlignet med regulert budsjett på kr 7,3 mill. Dette skyldes merinntekter knyttet til inntektsutjevning som følge av høyere skatteinngang i Norge generelt, enn i Nordre Land. Siden merinntektene på rammetilskuddet er knyttet til utjevning av skatteinntektene, må mindreinntektene på skatt og merinntektene på rammetilskudd sees i sammenheng. Samlet sett en merinntekt på kr 4,2 mill.

Renter og omkostninger knyttet til Nordre Land kommune sine lån i Kommunalbanken, KLP og Husbanken ble tilnærmet som budsjettert. Gjennomsnittlig flytende rente i 2018 ble ca. 1,56 %. Renteinntekter fra videreutlån Husbanken ble marginalt høyere enn budsjettert.

Under andre renter og omkostninger er renteinntektene på bankinnskudd i tråd med budsjett. Andre renteinntekter er knyttet til videreutlån til VOKKS og renteinntekter knyttet til kommunale krav, ble samlet sett noe høyere enn budsjettert til tross for kr 150.000,- i mindreinntekter fra renter ansvarlig lån VOKKS Nett AS. Gevinst fra finansielle instrumenter ble kr 1,3 mill. lavere enn budsjettert. I tillegg er det ført tap på finansielle instrumenter, som følge av kursnedgang i aksjemarkedet på høsten 2018. I tillegg er det noe merutgifter utover budsjett knyttet til omkostninger/gebyrer bank.

Avdrag på lån er kr 0,3 mill. over budsjett. Dette skyldes at låneopptak i Husbanken for videreutlån, foretas så tidlig på året at det betales avdrag på årets låneopptak inneværende år.

Avsetning til disposisjonsfond er kr 4,5 mill. lavere enn opprinnelig budsjett, som skyldes den pliktige strykningen som er foretatt. Det generelle disposisjonsfondet ble derfor ikke styrket med opprinnelig budsjettert avsetning på kr 6,948 mill., men kr 2,34 mill.

Regnskapsresultatet for 2017 er avsatt, kr 2.026.972,08,- til næringsfond (disposisjonsfond), kr 3.000.000,- til nydyrkingsfond og kr 500.000,- til disposisjonsfond for finansiering av prosjekt forebyggende tiltak barn, unge og familie. Fondsavsetninger i tråd med budsjettet og ved gode regnskapsresultater, er viktig for å søke å bygge opp og opprettholde et disposisjonsfond som sikrer robusthet og økonomisk buffer til å møte økonomiske utfordringer eller ønskede politiske satsninger. Det generelle disposisjonsfondet ble betydelig redusert i 2018 som følge av den reduserte avsetningen og en bruk på kr 10,46 mill. inn i driften for å finansiere satsninger.

Ett annet element inn i samme bilde er gjennomføringen av overføringer fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. For det første er dette en nødvendig overføring, da innbetalt egenkapitalinnskudd til KLP ikke kan finansieres på annen måte enn gjennom egenfinansiering. For det andre bedrer en slik overføring kommunens økonomiske stilling ved at egenkapitalfinansieringen, netto driftsresultat og gjeldsgraden bedres. Overføring fra drift- til investeringsregnskapet er som budsjettert, kr 4,029 mill.

Avvikene for den enkelte resultatenheter fordeler seg som følger:

Virks.område	Regnskap	Budsjett inkl. endring	Budsjett	Avvik i NOK
111	Politiske utvalg	3 796 090,23	3 785 000	11 090,23
118	Tilleggsbevilgninger	157 600,00	-628 000	785 600,00
119	Lønnsporten	55 638,00	134 458	-78 820,00
12	Rådmannskontoret	30 255 258,19	32 014 397	-1 759 138,81

17	Næring	-11 382 684,04	-9 257 000	-11 457 000	-2 125 684,04
18	Kirke og trossamfunn	5 475 483,62	5 537 000	5 537 000	-61 516,38
19	Pensjonsforhold	-2 578 221,31			-2 578 221,31
22	Grunnskole	67 319 569,32	66 564 700	63 854 000	754 869,32
23	Barnehage	40 344 049,42	36 752 619	35 413 000	3 591 430,42
33	Velferd	46 397 731,58	45 388 828	45 073 000	1 008 903,58
36	Helse og omsorg	162 584 816,57	156 918 045	154 139 000	5 666 771,57
39	Samhandlingsreformen	211 663,00	10 000	10 000	201 663,00
44	Samfunnsutvikling	49 666 208,35	49 958 515	48 284 000	-292 306,65
45	Vann og renovasjon	-4 311 316,56	-5 389 600	-5 546 000	1 078 283,44
5	Kultur	10 073 292,20	10 109 038	10 159 000	-35 745,80
kap 8/9	Fellesinntekter/utgifter	117 545,18			0,00

- = merinntekt eller mindreutgift

+ = mindreinntekt eller merutgift

Området politisk styring inneholder utgiftene til de politiske organene, og området er for første gang på mange år i balanse. Mindreutgifter på kontrollutvalg veier opp for merutgifter på politiske utvalg.

På området Tilleggsbevilgninger er det budsjettert reduksjon i driften som følge av at budsjettert mereffekt ved innføring av ubetalt spisepause ikke har blitt fordelt enhetene.

Lønnsporten fordeles enhetene i tråd med inneværende års lønnsoppgjør. Den avsatte lønnsporten for 2018 var tilstrekkelig slik at alle enhetene fikk kompensert lønnsoppgjøret.

Mindreforbruk på Sentraladministrasjonen skyldes i hovedsak vakanser i stillingen som rådmann/stabsleder Økonomi og IKT i 8 måneder og vakant stilling på IKT.

Området næring er kommentert under fellesinntekter og fellesutgifter.

Pensjonsforhold er fellesområdet der premieavviket inntektsføres og amortiseres, samt der avregningen av pensjon for hele kommunen regnskapsføres. Merinntekter på pensjonsområdet i 2018 er i hovedsak knyttet til avregningen av pensjon på kr 2,67 mill. pluss arbeidsgiveravgift. Amortiseringen (utgiftsføring i 2018) av premieavviket KLP fra 2017, ble finansiert med disposisjonsfond avsatt i 2017. Premieavviket for 2018, kr 9,4 mill. + arbeidsgiveravgift ble avsatt til disposisjonsfond for dekning av utgiftsføringen i 2018. I Statens Pensjonskasse (SPK) var årets premieavvik negativt med kr 402.000,- + arbeidsgiveravgift, som ble belastet på dette ansvaret, mens inntektsføringen av fjorårets negative avvik ble kr 61.000,- + arbeidsgiveravgift.

Tjenesteområde Grunnskole har et samlet merforbruk på kr 754.000,-. Merforbruket er knyttet til stor økning i omfanget av vedtak om spesialundervisning i 2018. Tjenesteområdet har hatt en stram økonomistyring for å begrense merforbruket; vikar har kun vært satt inn der det har vært helt nødvendig, planlagte innkjøp er stoppet og stillinger er holdt vakante.

Barnehagene i Nordre Land kommune har et merforbruk på nesten kr 3,6 mill. Merforbruket er knyttet til merutgifter i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp og økte lønnsutgifter som følge av den nye bemannings- og pedagognormen. Den lokale barnehagegarantien med flere opptak og garanti om plass fører til inntak av flere barn pr avdeling og dermed behov for

utvidelse av antall stillinger gjennom barnehageåret. Det er også et merforbruk knyttet til refusjon for barnehageplasser i andre kommuner.

Tjenesteområde Velferd har samlet sett et merforbruk på kr 1 mill. På barnevern isolert er merforbruket kr 7,5 mill. NAV, PPT og Psykisk helse og rus har et lite merforbruk, årsaken er sosialhjelp, økning i lønn, og kjøp av tjenester fra andre kommuner. De andre tjenestene har mindreforbruk, som bidrar til et redusert merforbruk. Det har også vært vakanse av ulike årsaker som har ført til mindreforbruk, i tillegg ble det merinntekt i form av økt integreringstilskudd ved læringscenteret.

Helse og omsorg har et merforbruk på vel kr 5,7 mill. Helse og omsorg har et merforbruk på kr 5 667330. Kjøp av eksterne tjenester knyttet opp mot avdeling Soltun utgjør kr 4 millioner. Det resterende merforbruket på ca. 1,7 millioner skyldes i all hovedsak lønnskostnader knyttet opp mot økning i sykefravær. Tjenesteområdet har hatt mange utfordringer knyttet opp mot den økonomiske rammen i 2018. Presset på tjenester i institusjon og hjemmetjenester har økt.

På ansvarsområdet til samhandlingsreformen er det et merforbruk på ca. kr 200.000,-. Nordre Land kommune betalt i 2018 for 20 overliggenderdøgn på sykehus, i tillegg til utgiftsføringen av etterslep fra medfinansieringen.

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har et mindreforbruk i 2018 på kr 0,3 mill. sammenlignet med justert budsjett. Den snørik vinter 2017/2018 gav merutgifter til snøbrøyting, økte strømpriser, økt bruk av sykevikarer i renholdsavdelingen, økt antall utrykninger hos brannvesenet i forhold til tidligere år og langtidssykefravær er de årsakene til merforbruket. Tjenesteområdet har redusert merforbruket ved å innføre innkjøpsstopp på slutten av året, holdt stillinger vakante, redusert overtidsarbeid, samt at en snøfattig start på vinteren 2018/2019 gav mindreutgifter.

Selvkostområdene endte samlet med et «underskudd» på kr 1 mill. Mye av avviket mellom regnskap og budsjett skyldes utgifter kommunen har hatt i selvkostområdet Synnfjell Øst.

For selvkostområdene vann, avløp og renovasjon er selvkostgraden over 100 %, og årets merinntekter er avsatt til selvkostfond. For selvkostområdene slamtømming, feiing og spredt avløp er selvkostgraden under 100 %, og merkostnadene er dekket av selvkostområdets fond (tidligere avsatte merinntekter). For selvkostområdene bygg/eierseksjonering og kart/oppmåling, er selvkostgraden hhv. 70,7 % og 67,3 %.

Selvkostområdet Synnfjell har to underområder, vann og avløp. Selvkostområdet Synnfjell vann hadde merkostnader på kr 797.622,-. Siden dette er et nytt selvkostområde er det ikke selvkostfond som kan dette merforbruket, og merkostnadene må derfor dekkes av kommunens generelle inntekter. Merforbruket blir satt på en memoriakonto, og vil kunne dekkes inn senere år hvis inntektene på selvkostområdet blir høyere enn utgiftene. Også selvkostområdet Synnfjell avløp har merkostnader. Der er kr 485.879,- dekket av kommunens generelle inntekter. På sammen måten som beskrevet ovenfor vil dette kunne dekkes inn senere år.

Økonomisk ble tjenesteområde Kultur som budsjettert for 2018. Aktiviteten på Tjenesteområde var normal gjennom hele 2018.

3. Rapportering på måloppnåelse kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel har en visjon om **Ekte landsbyliv og levende grender**. Overordnet mål er **Livskvalitet og bærekraftig utvikling**. Kommuneplanens samfunnsdel angir videre mål (slik vil vi ha det) og strategier (dette må gjøres) innenfor de seks utvalgte samfunnsområdene. Den angir også hvordan vi kan måle og følge med underveis i arbeidet, for å se om kommunesamfunnet er på vei dit vi i planen har sagt at vi ønsker. I årsrapporten rapporteres det derfor i forhold til punktene «Slik ser vi om vi er på rett vei» under hvert av samfunnsområdene.

Dette er første gang det rapporteres på denne måten i forhold til kommuneplanens samfunnsdel i årsrapporten. Omfang og detaljeringsgrad variere derfor mellom områdene og hvert av underpunktene. Resultatene fra innbyggerundersøkelsen som gjennomføres første del av 2019, vil gi mye nyttig informasjon inn i arbeidet med å se om Nordre Land er på vei i riktig retning mot de langsiktige målene som er satt i kommuneplanens samfunnsdel. Men resultatene herfra er ikke klare.

Næringsutvikling og turisme

Slik ser vi om vi er på rett vei.

- Utvikling i omsetning i næringslivet (handelsstatistikk fra SSB Oa.)

Utviklingen av omsetning i næringslivet viser at det er en utflating. Handelsstatistikk fra SSB gir en omsetning per innbygger i detaljhandel på kr 78.837,- for 2018. Til sammenligning var tallet for 2017 kr 77.636,-. I vår region har kun Gjøvik høyere omsetningstall per innbygger på kr 98.085,-, noe som indikerer at Dokka er et sterkt handelssentrum.

- Utviklingen i antall arbeidsplasser og sysselsettingsgrad.

Antall arbeidsplasser i Nordre Land har vært relativt stabilt og litt økende siste år. I 2017 hadde vi 3206 arbeidsplasser, mens i 2018 var antall arbeidsplasser 3257.

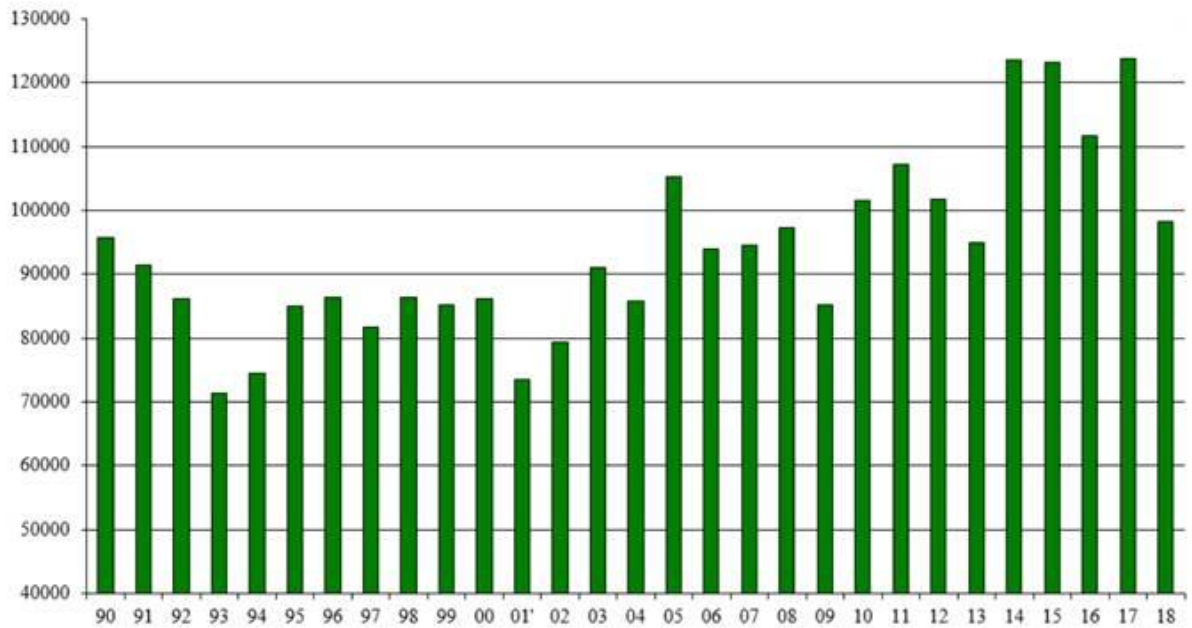
- Nyetableringer i kommunen.

På nyetableringer lå Nordre Land høyt i regionen i 2018, og hadde en positiv utvikling i antall bedrifter med +34 bedrifter.

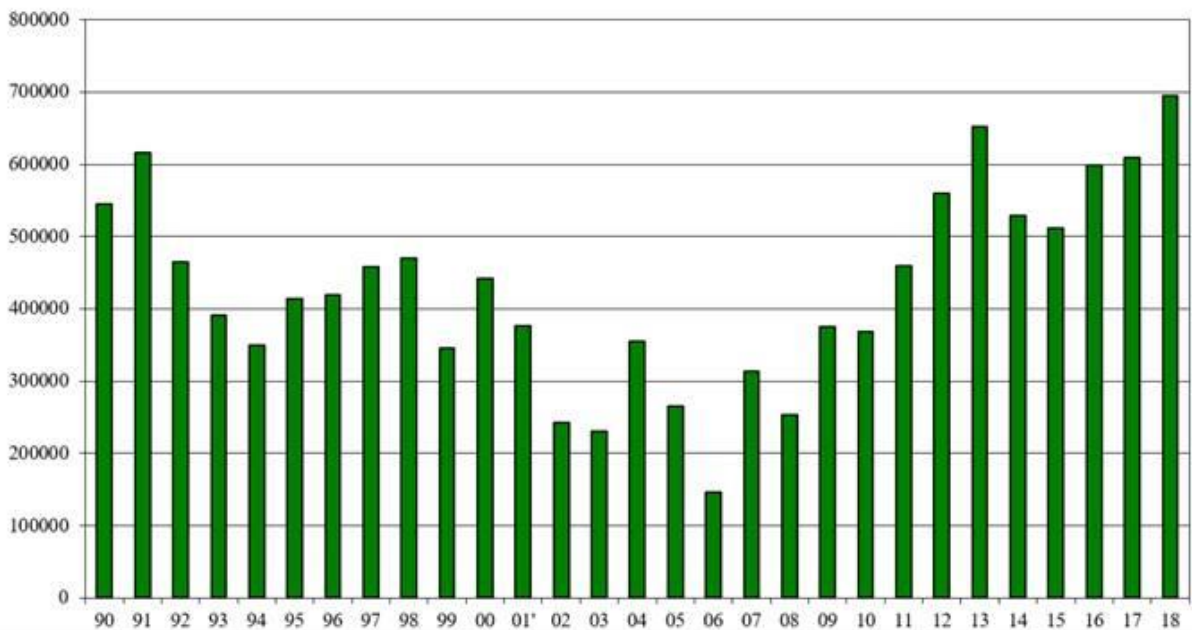
- Utvikling i aktivitet og produksjon innenfor skogbruk, jordbruk og husdyrhold.

Det avvirkes betydelig mengde skog. Både i 2014, 2015 og 2017 har avvirkningen vært rekordhøy. Det plantes også mye skog i samme periode.

AVVIRKNING

PLANTING

130 brukere søkt produksjonstilskudd til husdyr 2019 (15. mars). 213 brukere søkt produksjonstilskudd til jordbruksarealer 2018 (15. okt). 5 brukere søkte tilskudd til nybygg, tilbygg eller ombygging fjøs/driftsbygning i 2018. All dyrket mark er i all hovedsak i bruk, og det er mye leide jordbruksarealer - det vil si færre, men større enheter.

Mye tidligere kornarealer rundt Dokka er lagt om til grasproduksjon.

- Tilgangen på næringsarealer.

Tilgangen på næringsarealer er moderat. Nordre Land kommune har noe næringsareal som er ferdig regulert på Vinjarmoen, samt et uregulert område på Dokken og i Synnfjellet.

I tillegg er det både regulert og uregulert areal i privat eie. Det har blitt omsatt lite næringsareal i 2018.

- Utviklingen i hyttebyggingen, antall gjestedøgn og omsetningen fra dette lokalt.

Antall fritidsbygninger øker svakt fra året før, og Nordre Land kommune har 2588 fritidsbygninger pr. 1.1.19.

- Plassering i Nærings-NM.

Kommunens plassering i Nærings-NM var nr. 311 i 2018. Plassering i 2017 var nr. 279.

Oppvekst og utdanning

Slik ser vi om vi er på rett vei

- Brukerundersøkelser fra barnehage viser at foresattes tilfredshet med barnehagen er høy.

Brukerundersøkelsen fra vår 2018 viser en brukertilfredshet på 4,8. Målet for Nordre Land barnehagen er 5,0. Høyeste score er 6. Det er igangsatt et arbeid for å utvikle samarbeidet mellom hjem og barnehage – til barnets beste. Prosessen vil sikre en brukertilfredshet i tråd med målsettingen.

- Elevundersøkelsen fra skolen viser at elevene opplever minimalt med mobbing, og at de blir bedre fulgt opp av lærerne enn tidligere.

Nordre Land-skolen scorer høyt på trivsel og opplevd støtte fra lærer. Dette har vært en positiv tendens i elevundersøkelsen over flere år. Dessverre ser vi høye mobbetall for 10.trinn i 2018. Det har vært jobbet med tiltak for dette kullet over tid, men dessverre er det omkring 17% av elevene som rapporterer at de en sjelden gang, av og til eller ofte opplever mobbing. Skolene har satt i gang et omfattende arbeid med læringsmiljø i 2017 og sentralt i dette arbeidet er å styrke foreldresamarbeidet. Nordre Land-skolen får tilbakemeldinger av foresatte om at de opplever en positiv endring i dialogen mellom hjem-skole og større aktivitet i foreldremøtene.

- Nasjonale prøver, eksamensresultater og standpunktkarakterer viser at læringsutbyttet i Nordre Land-skole ligger på landsgjennomsnittet, over tid.

I 2018 oppnådde elevene på 5.trinn resultater på landsgjennomsnittet i lesing og regning. Dette er en svært gledelig utvikling. Øvrige resultater, som eksamens – og standpunktkarakterer etter 10.trinn ligger fremdeles under landsgjennomsnittet.

- Medarbeiderundersøkelsen (ansatte i barnehage og skole) viser at medarbeiderne mener de har god kompetanse, og får brukt sin kompetanse.

Medarbeiderundersøkelsen viser at ansatte i Nordre Land barnehagen opplever å ha relevant kompetanse i forhold til oppgaver som skal utføres. Resultatet viser en score på 4,3 av 5. Nordre Land barnehagen er i en prosess med utarbeiding av ny kompetanseplan. Planen bygger på sentrale føringer i «Kompetanse for fremtidens barnehage», og den vil gi føringer for satsingsområder de neste 5 år.

10-faktor undersøkelsen og kompetansekartleggingen i skole for 2018 viser at medarbeiderne har god kompetanse og opplever å få brukt kompetansen sin på en god måte. Med innføring av nye kompetansekrav for lærere vil kommunen få mange lærere som ikke har tilstrekkelig antall vektall i alle fag de underviser i. Dette får et negativt utslag blant annet i Kommunebarometeret for 2018. Nordre Land-skolen har i 2018 utarbeidet en kompetanseplan og har hatt mange lærere ute i videreutdanning de siste årene.

- Gjennomføring av videregående skole i løpet av 5 år, og på normert tid øker.

Gjennomføring av videregående skole i løpet av 5 år, og på normert tid har økt jevnt de siste årene, både for studie- og yrkeskompetanse. Som eksempel var fullføringsprosenten på normert tid på 51,5 % i perioden 2011-16, mens tallet for perioden 2012-17 var 54 %. Tallene for de to samme periodene for fullført videregående skole på mer enn normert tid, er henholdsvis 17,5 % og 23 %. Prosentandelen som har sluttet underveis har gått ned fra 17,5 % til 11,5 % i disse periodene.

- Elevtallet og antall linjer på Dokka videregående øker.

Elevtallet på Dokka videregående har ligget stabilt i underkant av 300 elever de siste årene. Antall elever i alderen 16-20 år i fylket har gått ned, og det kan derfor ikke sies å være en nedgang i elevtallet ved Dokka videregående.

Helse, omsorg og velferd

Slik ser vi om vi er på rett vei

- Innbyggerundersøkelse og brukerundersøkelser.

Helse og omsorg har gjennomført brukerundersøkelse i ergo/ fysioterapitjenesten og miljøarbeidertjenesten 2018. Referer til resultatene i styringskortene som er vedlagt denne rapporten. Kort oppsummert: Ergo/ fysio jevnt over veldig gode resultater. Miljøarbeidertjenesten- for få som har svart til å danne seg et bilde av tjenesten, men alle har muligheten. Helse og omsorg har valgt å ikke gjennomføre brukerundersøkelser i hjemmetjenesten og institusjon grunnet kapasitet. Planlegges gjennomført høsten 2019.

Det er også gjennomført brukerundersøkelse i helsesykepleiertjenesten, men svarprosent er for lav til at resultatet har validitet.

Ellers er det små endringer på nøkkeltall innen helse. Antall henvendelser i psykisk helse og rus har økt etter nyttår, men dette går i bølger så om det er en trend som vil vedvare, er for tidlig å fastslå.

Innbyggerundersøkelse gjennomføres våren 2019.

- Folkehelseprofil.

Når det gjelder folkehelse, er man opptatt av utviklingen over tid. Og med hensyn til statistikk da glidende gjennomsnitt over flere år, mer enn enkeltår. Den årlige folkehelseprofilen som gis ut fra Folkehelseinstituttet, gir mer øyeblikksbilder. Hvis man allikevel sammenlikner profilene over noen år mot 2019 på samfunnsområder i planen der folkehelse er nevnt, kan man komme med følgende oppsummering:

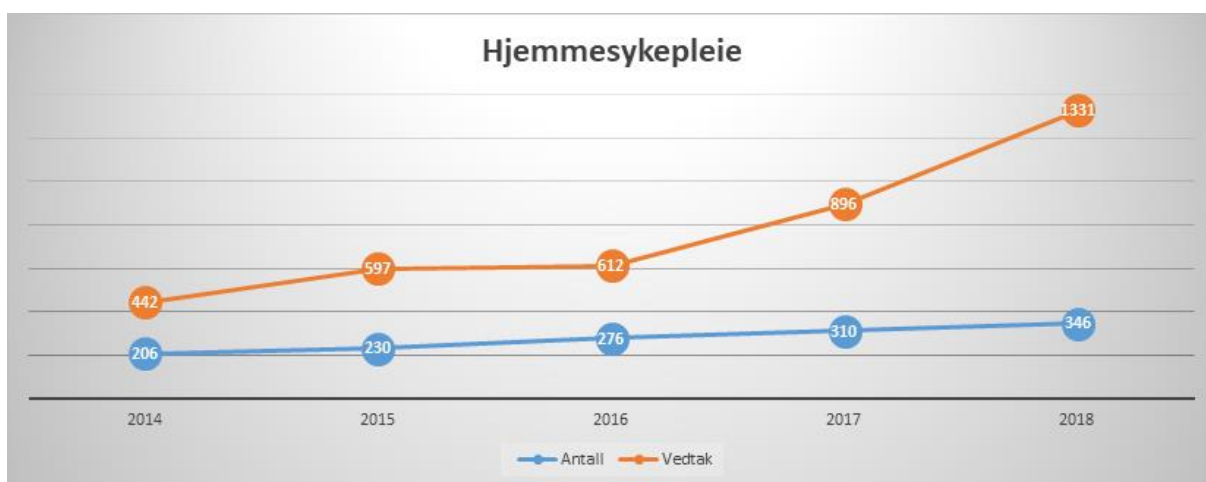
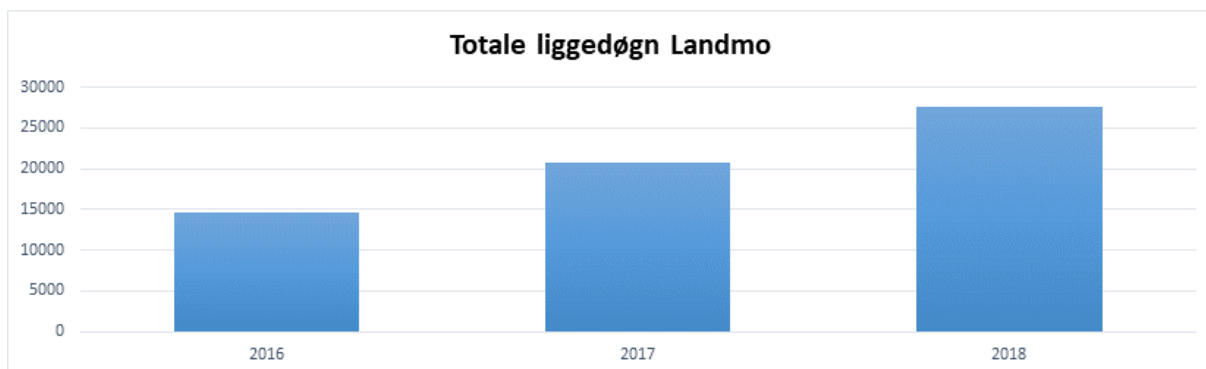
- Videregående skole/ høyere utdanning; her ligger vi likt i begge årene, dvs. ligger fortsatt ugunstig plassert i barometeret.
- Lavinntektshusholdning, barn under 17 år; det ser ut til å være en positiv utvikling her.
- Laveste mestringsnivå lesing; en positiv utvikling også her, men vi ligger fortsatt betydelig lavere i forhold til landsgjennomsnittet.
- Røyking kvinner; ligger fortsatt for høyt i forhold til landsgjennomsnittet, men ser allikevel en positiv utvikling (liten bedring) også her.
- Forventet levealder menn; det kan se ut som om vi har en liten positiv utvikling her, (men ikke på kvinner).
- Psykiske symptomer/lidelser i primærhelsetjenesten (15-29 år) ser ut til å ha gått noe ned, og nærmer seg nivået som for landet som helhet.
- Overvekt/ fedme 17 år (egenrapportert v/sesjon); svak reduksjon, men ligger fortsatt høyt over landsgjennomsnittet.
- Muskel -og skjelettlidelser; en svak nedgang også her, men ligger fortsatt høyt i forhold til landsgjennomsnittet.

Det understrekes at det finnes flere grundigere dokumenter på folkehelse og statistikk for Nordre Land kommune, som kanskje er mer riktig å referere til i våre planverk enn folkehelseprofilen. Overordnet sett er det jo slik at alle de seks samfunnsområdene i planen har med folkehelse å gjøre/ for ikke å si; er folkehelse.

-Næringsutvikling/ turisme, oppvekst og utdanning, helse/ omsorg/ velferd, klima/ miljø, bolig og nærmiljø samt kultur/ frivillighet-> alt dette er faktorer i hele lokalsamfunnet som er med på å påvirke folkehelsen for innbyggerne i en kommune. Man er avhengig av alle områdene for å skape en god utvikling på «makro- og mikronivå».

- Utviklingen i nøkkeltall i tjenestene.

Disse tallene viser utviklingen i tjenesten i forhold til økning i antall brukere, vedtakstimer og liggedøgn på institusjon.

Klima, miljø og areal

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Utviklingen i luft- og vannkvalitet over tid.

Siden den nye kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt har vi ingen målinger på luft- eller vannkvalitet.

Nordre Land kommune har i løpet av 2018 ervervet to renseanlegg i Synnfjellet, og jobber med å forbedre utslippskvaliteten på disse anleggene. Det jobbes også aktivt med å koble til flere hytter og husstander til eksisterende VA-anlegg i Synnfjellet og Dokka. I 2019 vil det bli fokusert på å tilkoble husstander i Dokka sentrum som ligger nærmest elvevassdrag. Rådmannen har innstilt å gå videre i utredning om å totalrenovere Dokka Renseanlegg innen 2022, noe som vil forbedre utslippsresultatene det ytre miljø. Administrasjonen jobber kontinuerlig med kontroll av private avløpsanlegg, og har de siste årene hatt økning i antall kontroller.

- Dokumentasjon av reduserte utslipp til luft og vann.
- Vedtatte arealplaner (kommunedelplaner, områdereguleringsplaner)

Oversikt over vedtatte planer:

Reguleringsplan FV200 Øvergjøvik	Vedtatt høst 2018
Kommunedelplan for Synnfjell øst	Vedtatt høst 2018

- Etterspørselen etter utbyggingsarealer og næringslivets tilfredshet med utvidelsesmuligheter/lokaliseringsmuligheter.
- Utviklingen av nye bygg med fornybare materialer og energikilder.

Ingen nye bygg er oppført i 2018 i kommunal regi, men det vil bli kjørt anbudsprosess på bygging av ny skole og flerbrukshall i Torpa i løpet av våren 2019. Deler av bygningsmassen skal gjenbrukes, samt at det fortrinnsvis ønskes løsninger i heltre på ny bygningsmasse. Begge disse byggene, samt ny skjermet avdeling på Landmo vil bli tilknyttet klimanøytrale biobrenselanlegg som vil bli brukt som hovedfyringskilde for oppvarming.

Bolig og nærmiljø

Slik ser vi om vi er på rett vei

- Vekst i innbyggertallet.

Innbyggertallet i Nordre Land sank fra 6750 ved inngangen av 2018 til 6671 ved inngangen av 2019. Noe kan forklares med mindre innvandring. Nordre Land kommune har fødselsunderskudd, og må regne med at dette vedvarer.

- Utvikling i bygging av boenheter.

	2017	2018
Bolig		
Enebolig	2985	2989
Tomannsbolig	156	156
Rekkehus	304	304
Boligblokk	90	96
Bygning for bofellesskap	27	27
Andre bygningstyper	79	80
Sum	3641	3652

Kultur og frivillighet

Slik ser vi om vi er på rett vei

- Innbyggerundersøkelser som viser tilfredsheten med kulturtilbudet og med mulighetene for friluftsliv og fysisk aktivitet.

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelser på en stund, men innbyggerundersøkelsen som pågår nå vil gi en del svar på dette.

- Stabilt eller økende antall medlemmer i frivillige organisasjoner.

Nøyaktig statistikk for samlet antall medlemmer i frivillige lag og foreninger finnes ikke. Den eneste oversikten som gir oss en pekepinn på dette er nøkkeltallet som danner utgangspunkt for fordelingen av kulturmidler. Nøkkeltallet fremkommer ved at medlemmer over 18 år teller som 1, medlemmer under 18 år teller som 5 og medlemmer som trenger særlig tilrettelegging teller som 10. Sammenligningen av nøkkeltallet blir upresis fordi variasjoner i antallet i hver kategori kan utligne hverandre, og ikke minst fordi nøkkeltallet bare inneholder tall fra de lagene som søker om kommunalt driftstilskudd. Nøkkeltallet viser en markant nedgang fra 2010 til 2015, deretter en økning i årene 2016 og 2017, mens det i 2018 gikk noe ned. Utviklingen gjelder både idrettslag og andre lag/foreninger.

År:	Idrett:	Andre:	Totalt:
2010	9372	6275	15647
2015	6888	4791	11679
2016	7393	5379	12772
2017	7504	5410	12914
2018	7057	4866	11923

- Stabilt eller økende antall kulturarrangementer med høy kvalitet og stor oppslutning.

Det føres ingen statistikk på dette, men inntrykket er at antallet er relativt stabilt.

- Stabil eller økende oppslutning om kommunale kulturtiltak.

Kino:

Besøkstallet på kinoen varierer en del fra år til år. Tilfanget av severdig film er trolig hovedårsaken til variasjonene.

År:	Besøk:	Titler:	Visninger:
2015	7449	98	188
2016	9900	116	212
2017	7396	116	201
2018	8706	124	210

Bibliotek:

Etter to år med nedgang er det registret en betydelig økning i både utlån og besøk fra 2017 til 2018. Biblioteket har m.a.o. snudd en negativ utvikling. Det bemerkes at det kan være ulikheter i måten statistikken er registrert på som fører til at ikke tallene er fullt ut sammenlignbare når det gjelder besøk på arrangementer.

År:	Utlån	Besøk	Besøk på arrangementer
2015	36714	12200	-
2016	28128	11480	1029
2017	27776	12120	862
2018	29457	13350	2105

Kulturskole:

Oppslutningen om kulturskolen er relativt stabil med noen naturlige variasjoner bl.a. på bakgrunn av vedtatte endringer i tilbudet.

År:	Antall elever	6-15 år med kul.skoleplass
2015	205	25,6%
2016	224	24,4%
2017	239	27,2%
2018	208	27,4%

Parken ungdomsklubb:

På tross av at Parken ungdomsklubb de siste årene hatt noe nedgang både i medlemstall og besøk, er klubben svært populær og har en veldig sterk posisjon i ungdomsmiljøet. Nedgangen i antall medlemmer og besøk skyldes trolig i stor grad at færre ungdommer fra Søndre Land bruker klubben etter åpningen av ungdommens hus i Hov i 2016.

År:	Medlemmer (årets slutt):	Besøk pr kveld (gjennomsnitt):
2015	289	95
2016	270	89
2017	269	84
2018	261	81

4. Årsrapport fra tjenesteområdene

4.1 Tjenesteområde sentraladministrasjonen

2018 har vært preget av vakanser og nyansettelser. Sentraladministrasjonen har hatt vakanser innen IKT, Utviklingsstaben, Økonomi og HR gjennom store deler av året. Ny stabsleder HR og fellestjenester tiltrådte 01.01.2018, mens ny rådmann og ny næringsrådgiver var på plass i august 2018. Perioden fra fratredelse av tidligere rådmann og stabsleder HR og fellestjenester, og til tiltredelse av nye i disse stillingene, samt de vakanser som oppstod i denne perioden, har vært merkbare for Sentraladministrasjonen og organisasjonen for øvrig. Til tross for dette har det vært stor aktivitet innenfor prosjekter og prosesser i 2018. Det har blant annet vært jobbet med nærvær og ledelse, tværfaglighet, implementering av ny organisering av barnevern, prosesser rundt eventuell ubetalt spisepause.

Resultater i forhold til styringskort:

Sykefraværet i 2018 har vært lavt, med henholdsvis 1,4 % korttidsfravær og 1,4 % langtidsfravær. Tilsvarende tall for 2017 var 1,1 % korttidsfravær og 3,6 % langtidsfravær. Sentraladministrasjonen har forholdsvis få ansatte, og få personers sykefravær gjør derav store utslag på statistikken.

HR og fellestjenester har bidratt inn i de ulike tjenesteområdenes arbeid med nærværarbeid, og initiert prosjektet «nærvær og ledelse». Dette prosjektet videreføres inn i 2019.

Økonomistatus	Budsjett	Regnskap	Forbruks%
Politisk styring	3.291.458,-	4.009.328,23	121,81
Sentraladministrasjonen	32.014.397,-	30.255.258,19	94,51
Næring/konsesjonskraft	-9.257.000,-	-11.382.684,04	122,96
Kirke og trossamfunn	5.537.000,-	5.475.483,62	98,89
Pensjonsforhold	0	-2.578.221,31	0

Enhetsleders kommentarer om økonomistatus:

Merforbruket innen politisk styring skyldes ufordelte gevinster av innføring av ubetalt spisepause (kr. 500.000,-) og ufordelt innsparing på digitaliseringsprosjektet (kr. 300.000,-), samt ufordelt lønnsnett på ca. kr. 80.000,-

Mindreforbruk på Sentraladministrasjonen skyldes i hovedsak vakanser i stillingen som rådmann/stabsleder Økonomi og IKT i 8 måneder og vakant stilling på IKT.

Merinntekter på næring skyldes at kraftprisene har vært betydelig høyere enn budsjettet, og at kommunen i 2018 solgt sin konsesjonskraft til spot-pris, som gjennomsnittlig lå høyere enn budsjettet nivå.

Merinntekter på pensjonsområdet skyldes avregning av kostnadsførte pensjonskostnader.

4.2 Tjenesteområde grunnskole

2018 har vært et spennende år for grunnskole, med mye godt utviklingsarbeid.

Fagfornyelsen 2020 nærmer seg, og Nordre Land-skolen jobber systematisk for å være godt rustet til å ta i bruk nye læreplaner allerede fra prøveperioden høsten 2019. I tillegg har det foregått en liten digital revolusjon i Nordre Land-skolen de siste to årene. I 2018 begynte elever, foreldre, lærere og ledere å høste effekt av alt arbeidet som er lagt ned for å kunne ta i bruk nye systemer.

Resultater i forhold til styringskort:

Nordre Land-skolen har de siste årene sett en positiv utvikling av læringsresultatene, om enn forsiktig. Høsten 2018 markerte 5. trinn seg med svært gode resultater i lesing og regning. Det er gledelig å se at innsatsen og utviklingsarbeidet gir frukter i form av bedre læring for elevene. Dette kullet har hatt leseveiledere gjennom språkkommuneprosjektet, og det er interessant å reflektere over hvor stor effekt dette kan ha hatt for dette kullet. Hardt, målrettet arbeid over tid virker, og skolene skal bruke resultatene til å tilpasse opplæringen til enkeltelever og grupper av elever. Trivsel og læringsmiljø er ferskvare, og skolene jobber

kontinuerlig med dette, selv om Nordre Land-skolen jevnt over scorer bra på læringsmiljø. Det er elever som ikke opplever seg inkludert i fellesskapet, og det krever et godt samarbeid mellom hjem, skole og lokalsamfunnet for å skape et miljø hvor alle barn og unge opplever seg inkludert i trygge og gode læringsmiljøer. Dette arbeidet skal vi styrke inn i 2019.

Tjenesteområde grunnskole hadde i 2018 et korttidsfravær på 1,6 % og et langtidsfravær på 5,3 %. Influensa og forkjølelsessesongen påvirket korttidsfraværet før jul og det meste av langtidsfraværet handler om sykdom som det ikke er mulig for arbeidsgiver å påvirke.

Det viktigste virkemidlet mot sykefravær er et inkluderende og godt arbeidsmiljø, hvor ansatte opplever en gjensidig avhengighet og et kollektivt ansvar. Dette er et felles ansvar, men et særskilt lederansvar. Tidlig og tett dialog med ansatte er det viktigste tiltaket for å hindre sykefravær.

	Budsjett	Regnskap	Forbruks%
Økonomistatus	66.564.700	67.319.569	101,13

Enhetsleders kommentarer om økonomistatus:

Det har vært en stor økning i omfanget av vedtak om spesialundervisning i 2018. Størsteparten av nye vedtak hadde virkning fra 01.08.18 og var ikke kjent til budsjettprosessen 18. Dette medførte betydelige lovpålagte merutgifter. At tjenesteområdet samlet sett har klart å få merforbruket ned til 1,13 % skyldes svært stram økonomistyring. Det har kun vært satt inn vikar i sykefravær der det har vært helt nødvendig, og sosialfaglig veilederstillinger har vært holdt delvis vakante. Flere planlagte innkjøp ble stoppet, tjenesteområdet effektuerte blant annet ikke rulleringsinnkjøp av nye PCer til elevene som var budsjettert til 377.000,-. Bibliotekarstillingen på Dokka ungdomsskole har vært holdt vakant gjennom året og grunnbemanningen til ordinær undervisning er redusert.

4.3 Tjenesteområde barnehage

En god barndom er viktig i seg selv og for resten av livet. Alle barn har krav på et godt barnehagetilbud hvor omsorg, lek, læring og danning blir sett i sammenheng. Barnehagens styringsdokumenter er tydelige i kravet om et systematisk pedagogisk arbeid hvor leken har en fremtredende plass.

Nordre Land barnehagen skal se det enkelte barns muligheter, og gjøre hver enkelt i stand til å mestre livet. Dette skal vi oppnå ved å sikre at alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn. Innsatsområdene er definert til å være inkluderende læringsmiljø, ledelse, aktivt foreldresamarbeid og ansatte som er motiverte, spennende og kompetente.

Resultater i forhold til styringskort:

Utfordringsbildet i Nordre Land barnehagen har vært preget av høy andel av assistenter uten fagbrev, lav pedagogtetthet og en for lav andel menn. Dette er en utvikling som har pågått over tid. I løpet av 2018 har 17 assistenter gjennomført teorien i barne- og ungdomsarbeiderfaget, og 15 har i tillegg gjennomført praktisk prøve. Dette er et løft med

hensyn til å sikre et godt lek- og læringsmiljø i barnehagen. Antall menn har økt, men her er det nødvendig å ha videre fokus på rekruttering. Pedagogtettheten skal sikres gjennom å motivere fast ansatte assistenter og fagarbeidere til å ta barnehagelærerutdanning. Dette er et langsiktig tiltak.

Brukerundersøkelsen for 2018 viser at våre brukere er svært godt fornøyd med Nordre Land barnehagens åpningstid. De opplever møtet med ansatte i Nordre Land barnehagen som positivt, og at både barn og foreldre blir respektfullt behandlet. Resultatene viser at foreldre er svært fornøyd med hvordan barnehagen har fokus på barnets sosiale utvikling.

Forbedringsområder er muligheter til medinnflytelse på barnehagetilbudet, og bedre informasjonsflyt. Nordre Land barnehagens fysiske miljø får også lav score i undersøkelsen. På bakgrunn av resultatene fra undersøkelsen er det i løpet av 2018 igangsatt et prosjekt for et mer aktivt foreldresamarbeid. Det videreføres i 2019.

I løpet av våren 2018 er det gjennomført en evaluering av tjenesteområdets organisering. Alle ansatte og tillitsvalgte har vært involvert i prosessen. Tilbakemeldingene viser at tjenesteområdet er på veg mot en mer helhetlig «Nordre Land barnehage» med fokus på faglighet og profesjonalitet. Utdringene finnes i forhold til de mange ulike lederrollene- og avklaring av ansvar og myndighet. Barnehageloven gir klare føringer for organisering med en styrer for hver barnehage. For å sikre samsvar mellom lovens krav og Nordre Land barnehagens organisering ble det gjennomført en endring fra august 2018. Driftsenhetene ble oppløst, og hvert hus ble en selvstendig barnehage med egen styrer. Ny organisering vil sikre tilstedeværende ledelse.

Tjenesteområdet har et sykefravær på 10,6 % for 2018. Dette er fordelt på 2,8 prosent korttidsfravær og 7,8 prosent langtidsfravær. Det er en nedgang på 0,9 fra 2017. Alle barnehager er aktive i prosessen for å redusere sykefraværet, og det er nødvendig å ha et langsiktig perspektiv på arbeidet. I 2018 har det vært et særlig fokus på kompetanseheving og veiledning for ledere i sykefraværarbeid. Tjenesteområdet har et nært samarbeid med HR og IA rådgiver.

	Budsjett	Regnskap	Forbruks%
Økonomistatus	36 752 619,00	40 344 049,42	109,77

Tjenesteområdeleders kommentarer om økonomistatus:

Regnskapet viser et merforbruk for tjenesteområde barnehage for 2018. Bakgrunnen for et svakt økonomisk resultat har flere årsaker. Barnehagen er pålagt å gi barn med særlige behov spesialpedagogisk hjelp etter § 19a i Barnehageloven. For 2018 har det vært et behov som til sammen utgjør 3 årsverk. Dette gjelder lønnsmidler som ikke var lagt inn i økonomisk ramme.

Det er i løpet av 2018 innført en ny bemannings- og pedagognorm i barnehagen. Den nye normen innebærer at det skal være en pedagog pr. 7 barn under 3 år, og en pedagog pr. 14 barn over 3 år. Det har tidligere vært 9 barn under 3 år, og 18 barn over 3 år. Ny norm krever at barn nr. 8 eller 15 utløser et behov for en ny 100 % stilling.

Vår lokale barnehagegaranti (med flere opptak og garanti om plass) har ført til inntak av flere barn pr. avdeling og dermed behov for utvidelse av antall stillinger gjennom barnehageåret. Dette har hatt en dramatisk økonomisk konsekvens.

Refusjon til barnehageplasser i andre kommuner er en uforutsigbar post som for 2018 har medført en ekstra kostnad på kr 250.000,-.

Små barnehager er ressurskrevende. Det har påvirket blant annet bruk av vikarlønn i 2018.

4.4 Tjenesteområde Velferd

Tjenesteområdet er tverrfaglig sammensatt for å styrke samarbeid til det beste for barn og familier, på en mer helhetlig, koordinert og samordnet måte. Velferd er et tjenesteområde sammensatt av Pedagogisk psykologisk tjeneste, Psykisk helse og rus, Helsesykepleiertjenesten, Læringscenteret, Kommunepsykolog, NAV samt interkommunal barneverntjeneste. Tjenesteområdet etterstreber å levere gode tjenester til innbyggerne.

Det har vært gjort mye godt arbeid i 2018 og tjenesteområdet er stadig i endring på grunn av nye behov og utfordringer som skal løses/dekkes. Dette er utfordrende, men også spennende arbeid. Ledelse og utvikling av tjenesten har hatt fokus gjennom 2018, i tillegg har det vært gjennomført runder i alle tjenester i den hensikt å finne ut hvordan tjenestene fungerer og hva de ønsker mer/mindre av. Det har over lang tid vært jobbet med å utvikle en samhandlingsmodell for å sikre bedre tverrfaglig samarbeid. Denne modellen er godkjent og skal iverksettes i 2019. I tillegg innfører kommunen et nytt verktøy som skal sikre at samhandlingen rundt barn og familier, ikke stopper opp og at det til enhver tid er tydelig hvem som har ansvar for hva i oppfølgingen. Verktøyet heter BTI- bedre tverrfaglig innsats, og innføring av verktøyet er i samarbeid med Kompetansesenter for Rus (Corus).

Tjenesteområdet består av disse tjenestene:

Tjeneste:	Årsverk
Psykisk helse og rus	6,4 faste og 1,1 prosjekt
Helsesykepleiertjenesten	4,6 helsesøster (0,4 tilskudd) 0,8 jordmor (0,4 tilskudd)
NAV	6,5 (statlige ikke inkl)
Læringscenteret	15,5
Stab	2
PPT	4
Totalt ant årsverk	40,9 inkl prosjekt/ tilskudd

Sykefravær:

Totalt sykefravær for tjenesteområde Velferd i 2018 er 6,5 %. Korttidsfravær på 1,5 % (2017: 1,8 %) og et langtidsfravær på 5,1 % (2017: 8,7 %).

Regnskap:

Tjeneste	Regnskap	Budsjett	Forbruks%
Administrasjon	2 826	3 242	87
NAV	9 209	8 958	102

Helsesykepleiertjenesten	3 145	3 601	87
Psykisk helse og rustjeneste	6 344	5 178	123
PPT	3 071	2 853	108
Barnevern	29 584	22 045	134
Læringssenteret	-7 822	173	1006
Fagertun/ Barnebolig	-1557	14	-11
Prosjekt Velferd	34	219	16
Totalt for velferd	46 397	45 388	102

Tjenesteområdeleders kommentarer om økonomistatus:

Velferd har totalt et merforbruk på 1 mill. På barnevern isolert er merforbruket kr 7,5 mill. NAV, PPT og Psykisk helse og rus har et lite merforbruk, årsaken er sosialhjelp, økning i lønn, og kjøp av tjenester fra andre kommuner. De andre tjenestene har mindreforbruk, som bidrar til et redusert merforbruk. Det har også vært vakanse av ulike årsaker som har ført til mindreforbruk, i tillegg ble det merinntekt i form av økt integreringstilskudd ved læringssenteret.

Oppsummering fra tjenestene:

Barnevern

Gjøvik og Land barneverntjeneste dekker Gjøvik, Nordre Land og Søndre Land kommuner og ble etablert etter kommunestyrevedtak april 2018 med oppstart 1. juni samme år. Tjenesten dekker kommunenes krav til barneverntjenester ihht til Lov om barneverntjenester. Tjenesten er lokalisert i midlertidige lokaler i sentrum av Gjøvik, men det jobbes med etablering i permanente lokaler tilrettelagt for moderne barneverndrift. Tjenesten disponerer også møteromslokaler i rådhuset på Dokka og NAV bygget i Hov slik at innbyggerne i Land kan møte barneverntjenesten lokalt.

Det har i første driftshalvår vært fokus på etablere en tjeneste og en kultur slik at ikke kulturene fra Gjøvik og Land kunne etableres som subkulturer i den nye tjenesten. Man har etablert et treårig prosjekt for å jobbe med kulturen med bistand fra eksterne aktører.

Den sammenslåtte tjenesten har 65 ansatte fordelt på 4 avdelinger. Tverrfaglig samarbeid er viktig for at barneverntjenesten skal yte gode og koordinerte tjenester til innbyggerne. Det vil i første kvartal 2019 etableres et prosjekt for å utarbeide felles tverrfaglige rutiner fra barneverntjenesten i samarbeid med andre instanser i våre tre samarbeidskommuner.

Det var i oppstart fra 1. juni noe innleie av ekstern arbeidskraft i en fase før alle stillinger var besatt, dette for å ivareta lovpålagte oppgaver. Det har i etableringen vært krevende å skaffe oversikt over utgiftssiden i tiltakssakene og harmonisere kostnadsutviklingen i sakene som har opprinnelse i tre forskjellige kommuner. Dette fordi det er kulturelle forskjeller mellom gamle Gjøvik barnevern og Land barnevern hva gjelder økonomirutiner og kostander knyttet til tjenestenes tiltaksarbeid.

Psykisk helse og rus

20 % fra tjenesten er overført til Tildelingskontoret.

- I 2018 var det 384 brukere som hadde individuell oppfølging, ca. 50 flere enn i 2017.

- Antall nye henvendelser har økt noe: 159 nye i 2018 mot 142 i 2017, 149 i 2016.
- Antall pasienter registrert pr. 01.01.18 var 225 og 31.12.18 var 214 pasienter innskrevet, noe som bekrefter at det er mange som blir utskrevet i løpet av året, 170 pasienter ble avsluttet. Noen har fått oppfølging i en kortere periode og andre over lengre tid.
- 28 brukere hadde fritidskontakt, dette blir vurdert og fattet vedtak av Tildelingskontoret.
- 36 brukere har hatt dagtilbud i løpet av året.
- Krisegruppa hadde 3 saker.
- Færre får et tilbud i spesialisthelsetjenesten, både på dag og døgn-nivå, og dette krever mer av tjenesten. Antall sengeplasser i spesialisthelsetjenesten er redusert og dette gir tjenesten stadig større utfordringer, både i forhold til kompetanse og tid. Fra 1. januar 2019 starter pakkeforløp for psykisk helse og rus, noe som vil kreve mer av kommunene ift samarbeid og oppfølging.
- Konsekvensen er at mange av de som får oppfølging kommunalt, er mye dårligere enn for noen år tilbake, noe som stiller store krav til bemanning og kompetanse.
- Yngre som sliter, er en stadig økende gruppe, og mange blir henvist avdelingen, og her kreves det stor grad av tverrfaglig samarbeid. Tjenesten erfarer at kommunen mangler tjenester til denne gruppen. Mange av disse har en dårlig fungering og trenger oppfølging på mange områder, og i forhold til denne utfordringen blir ofte tjenesten sittende med dette alene, da søknader om miljøarbeidertjeneste, blir vedtaksfattet med tilbud i vår tjeneste, i tillegg til den individuelle oppfølgingen brukerne også har fra tjenesten, noe som medfører lite tverrfaglig samarbeid.
- Det er også en økning blant de voksne med store utfordringer, og mange i denne målgruppen trenger også oppfølging på flere områder. Her kan de være behov for bla boveiledning, som er en tjeneste kommunen ikke har.
- Tjenesten ble i november 2018 delt i et Familie- og ungdomsteam og et voksenteam, med mål å gi enda bedre og mer tilpassede tjenester.
- Dagtilbud/grupper/kurs: for å imøtekomme nye utfordringer, har tjenesten startet Mestringskurs med både tema om psykisk helse og trening på sosiale ferdigheter, ca. 10 deltagere.
- Dagtilbudet Et bedre liv ble avsluttet vår/sommer 2018, da behovet etter hvert ble borte. Noen var kommet ut i jobb/andre aktiviteter og flere på annet dagtilbud, som betyr at de er på et høyere funksjonsnivå.
- Tjenesten har kjørt ett KIB-kurs (kurs i mestring av belastningslidelser) med 11 deltagere som gjennomførte kurset.
- Tjenesten har ulike typer grupper for ulike type brukere som eks. Åpen kveld, dagtilbud (36 deltagere).

- Det har kommet et lovkrav om å gi et mer strukturert tilbud til pårørende og tre ansatte har deltatt på ei kursrekke i familiestøtte, for å kunne møte denne utfordringen med å følge opp bedre pårørende til pasienter innskrevet i vår tjeneste.

- Kommunen hadde våren 2018 tilsyn til målgruppa personer med dobbeltdiagnoser. Etter tilsynet har tjenesten jobbet målrettet med spesifiserte tiltaksplaner, utfyllende enkeltvedtak, fokus på ernæring og samhandling.

- Det ble ikke søkt prosjektmidler Kommunalt rusarbeid i 2018. Av ulike grunner, bla OU-prosess og overtallighet, ble det ikke ansatt noen i 100 % prosjekt før i november 2017, og det ble dermed mye ubrukte overført til 2018. Dennes stillingen har stort fokus på barn/unge og jobber tett med bla NAV. Disse ungdommene får tett oppfølging, og dette arbeidet viser gode resultater hos mange av ungdommene. Prosjektet Kommunalt rusarbeid har vist at ved økt oppfølging med personer som har et rusproblem har tjenesten klart å gi bedre tilgjengelige tjenester tilpasset den enkeltes behov, som har bidratt til bedret helsetilstand og livssituasjon. Det har blitt mindre synlig rusmiljø i sentrum. Dette mener tjenesten igjen har ført til forebygging av overdoser og gitt mindre innleggelse i sykehus. Dette viser seg også ved at behovet for Dagtilbudet Et bedre liv ikke er tilstede pr i dag. Tjenesten vil også i 2019 søke om prosjektmidler for en forlengelse av dette arbeidet.

Helsesykepleiertjenesten:

- Tjenesten følger Veileder med forskrift i forhold til svangerskapsomsorgen, helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom. Tjenesten fikk i 2018 tilført 100 % stilling i skolehelsetjenesten, og ved alle skolene er tilbudet nå på Helsedirektoratets norm fra 2009. Ny norm er under utarbeidelse. Tjenesten mangler hjemmeveileder, noe tjenesten ser et stort behov for å få gjeninnført.

- Tjenesten fikk også i 2018 tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet, noe som har gitt styrking i 40 % jordmor og 40 % helsesykepleier i «Prosjekt Tidlig Inn».

- Tjenesten var uten jordmor fra 01.05.18 – 01.09.18, da en ansatt sluttet og det gikk litt tid før tjenesten fikk ny på plass.

- Tjenesten har søkt om tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet, og disse midlene gjør at tjenesten pr i dag ikke har avvik på gjennomføring av de lovpålagte oppgavene i svangerskapsomsorgen og helsestasjon 0-5 år.

- Sesonginfluensavaksinering ble også i 2018 i hovedsak gjennomført ved enhet for omsorg/rehab, men ledende helsesøster var med på vaksineringen. Det var et rekordår, hvor om lag 750 vaksiner ble satt.

- I helsestasjon for ungdom er det innført tilbud om p-stav.

- Reisevaksinering og audiometri (hørselstest) av voksne har ikke vært et tilbud i kommunen i 2018.

- Høsten 2018 var det oppstart av både foreldreveiledningskurs COS-P og foreldreforberedende kurs.

- Tjenesten opplever økende behov for veiledning, både på kontoret og hjemme hos familier, samt å kunne jobbe mer tverrfaglig.

Tema	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall fødte	50	71	58	66	49	57
Antall utenl.vaks.kons	137		128	80	Ingen da redusert 100% stilling	Ingen
*Antall nygravide	57	52	63	59	68	69
Antall nye familier til hj.veil	7	6	8	8 (19 til sammen)	7 (18 til sammen)	Ingen, da vi ikke har hjemveileder
Antall fam. COS-veil.			9, samt en gruppe.	12	5	Påbegynt: 6

*Antall nygravide er antall nye «brukere» hos jordmor. Noen velger kun å gå til lege.

Læringscenteret/ Fagertun:

- I 2018 var det 9 deltakere som gikk ut av introduksjonsprogrammet, 3 avsluttet grunnskole og startet på videregående skole høsten 2018, 3 gikk ut i arbeid og 1 deltaker gikk over til NAV. 2 deltakere flyttet til en annen kommune.
- I 2018 ble det bosatt 11 nye flyktninger i Nordre Land kommune. Dette er mye færre enn de foregående år og det gir en nedgang i antall deltakere ved læringscenteret, med særlig virkning fra høsten 2019. Dette medfører utfordringer for driften og det var mot slutten av året stor spenning knyttet til bosettingstallene og anmodningen for 2019. Heldigvis falt dette på plass slik at konsekvensene ikke blir så store som de kunne vært.
- Fra høsten 2018 er det gjort endringer i timeplanene til deltakerne slik at flere har fått mulighet til å være mer ute i praksis. Samtidig er det brukt prosjektmidler for å kunne gi, og utvikle metoder for, norskopplæring ute på praksisplassene. Det har vært et godt samarbeid med praksisplassene. Blant annet er en avtale mellom Dokka Fastners, NAV og læringscenteret nå ferdigstilt.
- Det er også gjort endringer i forhold til deltakernes individuelle planer. Det prøves ut en IP-plan som er enklere å forstå for deltakerne. Grunntanken er at deltakerne må «eie» sin egen plan, om vi skal lykkes med veiledningen. Samtidig samarbeides det godt med NAV for å lage rutiner som skal sikre et enhetlig og, om nødvendig, langsiktig løp for deltakerne.
- Også i år er det flere deltakere enn vanlig som har fått forlengelse av introduksjonsprogrammet. Dette skyldes både at vi blir oppfordret til å gjøre mer bruk av det tredje året fra sentralt hold, men også at behovene til flyktingene som bosettes, tilsier det. Mange deltakere trenger ekstra opplæring og det er et stort behov for å se på hvordan denne opplæringen best tilpasses.
- Gjennom året er det også jobbet med prosjektet MAKS som skal kartlegge behovet, men også ressursene, til deltakere som i utgangspunktet har svært lang vei til arbeidslivet. Målet er å opprette en opplæringsarena og utvikle undervisningsmetoder tilpasset gruppen. Dette arbeidet har gitt mye ny kunnskap om deres forutsetninger, og hva som skal til for at de skal lykkes.
- Grunnskoletallet på 100 % er litt unaturlig da individuell plan justeres underveis, etter deltakerens utvikling. Men, av de som ble definert som sisteårs-elever, gikk, også i år, alle videre til annen utdanning.

- Utfasingen av Fagertun bofellesskap gikk som planlagt og opphørte fra 1/9-18. Læringscenteret har fulgt opp tidligere beboere med veiledning og leksehjelp slik det opprinnelig var planlagt. Men, det er noe usikkert hvordan dette er tenkt i samarbeid med Gjøvik og Land barneverntjeneste, da det mangler avklaringer på hvem som har ansvar for hva.

Pedagogisk psykologisk tjeneste:

- Tjenesten har siden januar 2018 vært bemannet i alle 4 stillinger. Det har i løpet av året vært skifte i fagstillinger, noe som gjør at opplæring og arbeid internt i tjenesten har vært vektlagt og vært et nødvendig arbeid.

- Tjenesten har i løpet av 2018 måtte ta opp igjen mange saker som det ikke har vært kapasitet til å arbeide med i 2017. Det har derfor vært ventelister i oppstart av nye saker. Det kom også flere nyhenviste saker etter at kontoret ble fullbemannet.

- Det har i løpet av året fortsatt vært store utfordringer i forhold til tidspress, og det har ikke vært mulig å være like tilgjengelig og fleksibel som ønskelig. PPT opplever at journalføring og arkivering er noe av det som er mest tidkrevende. Merkantil stilling fra juni til desember har tatt unna dette, og vært god avlastning i det daglige arbeidet slik at fagarbeidet har kunnet blitt vektlagt.

- Det har vært en økning i andelen henviste systemsaker i barnehager og skoler. I tillegg deltar saksbehandlere i ulike fora hvor det er fokus på systemrettet arbeid.

- Det har vært vektlagt tydelige henvisningsrutiner til PPT. Bl.a skal det gjennomføres førhenvisningssamtaler der PPT er deltaker før henvisning. I disse samtalene kan også foresatte delta.

- PPT er svært avhengig av å kunne være 4 saksbehandlere til enhver tid. Dette blir spesielt fremtredende ved lengre sykdom / fravær av saksbehandlere. Tjenesten blir i stor grad en sårbar avdeling når det er mindre personer tilstede. Tjenesten legger vekt på at råd om tiltak er forskningsbaserte. Dette medfører også at veiledningsbehovet om gjennomføring og kompetanseheving ute blir et viktig arbeid.

Aktivitet:

Aktive saker: pr. 31.12.17; 111 individualsaker, 8 systemsaker
Nyhenviste i 2017; 38 individualsaker,

NAV:

- Styrking av kontakten med andre enheter og samarbeidspartnere både internt i og utenfor kommunen, etablering av jobbverksted samt tilførsel av jobbspesialist er noe av det som har skjedd i 2018.

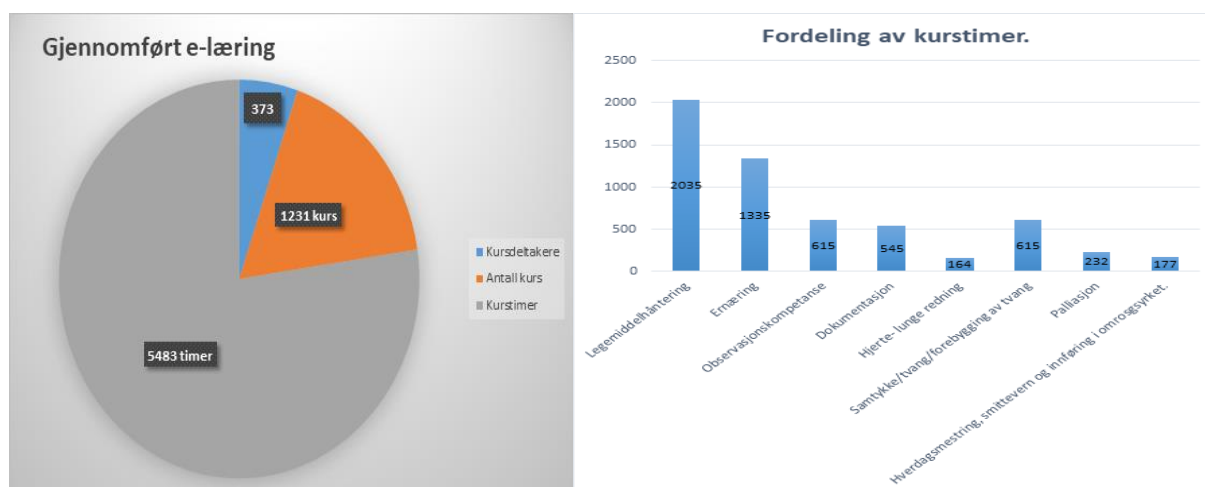
- NAV har i 2018 videreutviklet samarbeidet med læringscenteret, psykiatri og rus, Dokka videregående skole og NAV Søndre Land. I tillegg er det etablert samarbeidsavtale med Gjøvik og Land barneverntjeneste. NAV har i 2018 i stor grad lyktes med tett oppfølging av brukerne, spesielt de under 30 år, og har bidratt godt til å få flere i arbeid og aktivitet. NAV har jobbet med styrking av systematisk kompetanseheving og internkontroll for å sikre kvalitet i både det sosialfaglige arbeidet, men også andre fagområder. Det ble i desember

tilsatt en egen jobbspesialist i 50 % stilling, som har en spesielt viktig rolle i å ha tett oppfølging av brukere som er ferdig avklarte og motiverte til å starte å jobbe.

Et merforbruk i forhold til sosialbudsjett på drøye kr 580.000,-, hvorav ca. kr 180.000,- er et merforbruk sosialhjelp flyktninger. En del av økningen vurderer vi skyldes økte boutgifter for brukere på sosialhjelp (strøm, forsikring, kommunale avgifter). Innstramming i bruk av tiltakspenger, endringer i regelverket for AAP (færre får AAP), samt flyktninger med dårlige norskkunnskaper som ikke kommer seg ut i ordinært arbeid, er også medvirkende årsak til overforbruket. NAV har også hatt en større investering på IKT siden (nye PCer og skjermer). Et lite underforbruk på lønn gjør at NAV omtrent kom i balanse totalt sett.

4.5 Tjenesteområde helse og omsorg

Det har vært svært stor aktivitet i tjenesteområdet i året som har gått med til arbeid innenfor prosjekt Velferdsteknologi og implementering av hverdagsrehabilitering. Plan for habilitering og rehabilitering er utarbeidet. Det har blitt lagt ned stor innsats innenfor satsningsområdene kompetanse, ernæring og pasientsikkerhetsarbeid med innføring av risikotavler med fokus på «Hva er viktig for deg?» og avvik. Ansatte har vært ivrige, og har i stor grad benyttet muligheten til kompetanseheving ved å gjennomføre e- læringskurs, som graf/diagrammet under viser:

Resultater i forhold til styringskort:

Kvalitetsavvik

Gjennom hele året har det vært jobbet med å lære av avvikene, og antall rapporteringer på avvik har økt. Deling av erfaringer og forbedringsforslag for å unngå at samme hendelse skjer igjen, er fast tema på møter i avdelinger/ledergruppa.

Alvorlige legemiddelavvik

Det er rapportert 5 alvorlige legemiddelavvik på system og individnivå, mot 6 i 2017. 4 avvik ble oppdaget før pasientene fikk medisin, og 1 avvik hvor feilen ikke ble oppdaget før pasienten hadde fått medisinen.

HMS avvik grad 3

Det har vært to alvorlige avvik grad 3. Et avvik er vold mot ansatt fra bruker og det andre avviket er alvorlig skade etter fall på jobb. De ansatte har blitt fulgt opp etter gjeldende rutiner og det er blitt iverksatt forebyggende tiltak. Henviser for øvrig til årsmelding HMS.

Sykefravær

Sykefraværet 2018 var totalt 11,4 % fordelt på 2,6 % korttidsfravær og 8,8 % langtidsfravær. Sammenlignet med i fjor var henholdsvis tallene på korttidsfravær 2,3 % og 7,8 % på langtidsfravær. Tjenesteområdet ligger 2,4% over målsettingen.

- Adm. Helse og omsorg 3,4 %, hvorav 0,6% er korttidsfravær og 2,8 % er langtidsfravær.
- Hjemmetjenester 10,4 %, hvorav 2,7 % korttidsfravær og 7,7 % langtidsfravær.
- Institusjonstjenester 13,9 %, hvorav 2,9 % korttidsfravær og 11 % langtidsfravær.

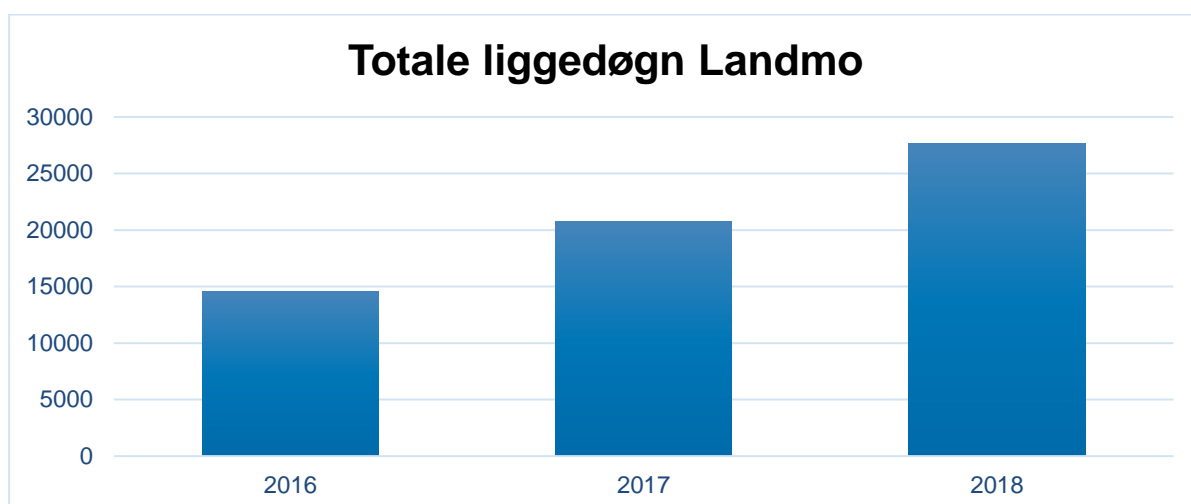
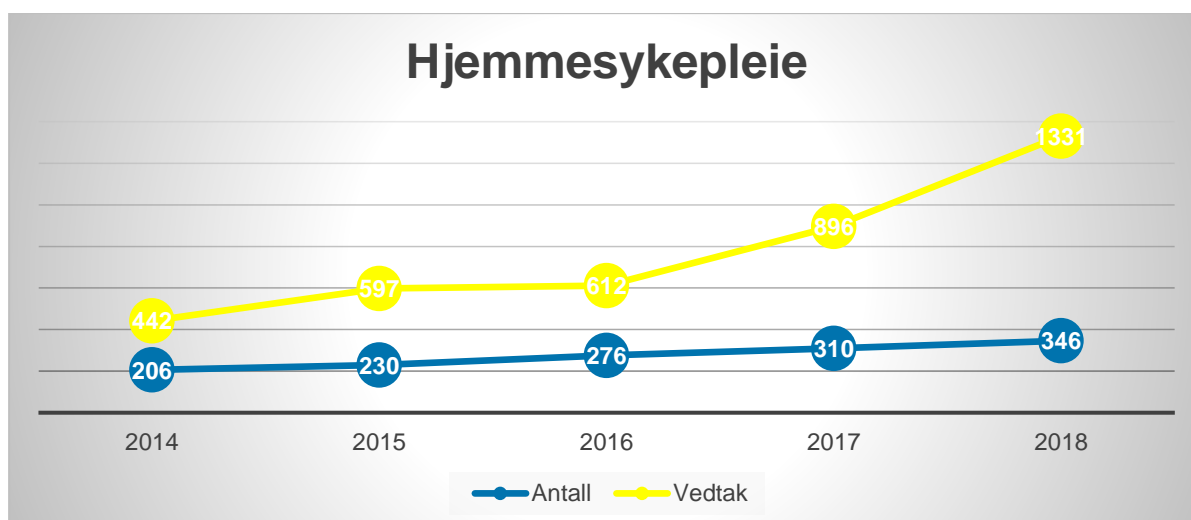
Det høye sykefraværet har gitt tjenesteområdet store utfordringer innenfor kvaliteten på tjenestene og økonomiske rammer. Tjenesteområdet er bekymret over utviklingen særlig inne på Landmo og enkelt avdelinger i hjemmetjenesten. Endringer i arbeidstidsordninger vedrørende implementering av ubetalt/ betalt spisepause har ført til nedbemanning på alle avdelinger på Landmo. Arbeidspresset har økt på en allerede lav grunnbemanning sammenlignet med andre sykehjem i regionen. I tillegg har ledertettheten vært lavere ved at stillinger har blitt holdt vakante for å redusere et forventet merforbruket i året 2018. Dette har hatt en uheldige konsekvenser for oppfølging av ansatte.

	Budsjett	Regnskap	Forbruks%
Økonomistatus	156 918 045	162 585 375	103,61

Tjenesteområdeleders kommentarer om økonomistatus:

Helse og omsorg har et merforbruk på kr 5.667.330,-. Kjøp av eksterne tjenester knyttet opp mot avdeling Soltun utgjør kr 4 mill. Det resterende merforbruket på ca. kr 1,7 millioner skyldes i all hovedsak lønnskostnader knyttet opp mot økning i sykefravær. Henviser til kvartalsrapporteringene i 2018.

Tjenesteområdet har hatt mange utfordringer knyttet opp mot den økonomiske rammen i 2018. Presset på tjenester i institusjon og hjemmetjenester har økt. Se illustrasjon for utviklingen i hjemmesykepleien og Landmo under:

Tjenesteområdet er under et stort press på sine tjenester og er bekymret for denne utviklingen. Dette rammer kvaliteten i tjenestene, arbeidsmiljøet, sykefraværet og økonomien. Alle ansatte, tillitsvalgte/verneombud og ledere har gjort en god innsats for å redusere merforbruket, til tross for denne utviklingen.

4.6 Tjenesteområde samfunnsutvikling

Resultater i forhold til styringskort:

- Ferdigstilt Kommunedelplan for Synnfjell Øst.
- Overtatt VA-anlegg fra SØAS, og startet arbeidet med å forsterke dette.
- Gjennomført prosjekt for avlingskadeerstatning for gårdbrukere.
- Gjennomført forprosjekt del 1 for ny barne- og ungdomsskole i Torpa.
- Fokus på Internkontroller og årshjul Internkontroll rutiner.

- VSA (verdistrømanalyser) og Lean prosesser for å oppnå ønsket kontroll, også på lederstruktur .

Sykefravær for 2018 endte på 7,6 %. Utviklingen har vært positiv gjennom året, hvorav fraværet er blitt redusert fra 9,8 % ved første kvartal, 7,6 % ved andre kvartal og 7,4 % ved tredje kvartal. Av årets sykefravær er 6,5 % langtidsfravær, og 1,1 % er korttidsfravær. 60 % av alt fravær ligger hos renholdsavdelingen. Det jobbes videre med prosjektgruppa «Ned», som har fokus på tiltak mot det høye sykefraværet i blant annet Renholdsavdelingen.

	Budsjett	Regnskap	Forbruks%
Økonomistatus (Drift)	49 958 515	49 666 208	99,4 %
Økonomistatus Selvkost	-5 389 600	-4 311 317	80 %

Enhetsleders kommentarer om økonomistatus:

Regnskapet for 2018 endte med et mindreforbruk på kr 290.000,-. Dette etter at budsjettet ble økt med kr 1.250.000,- på slutten av året. Reelt forbruk mot opprinnelig budsjett ble således et merforbruk på kr 960.000,-.

I halvårsrapporten rapporterte tjenesteområdet et potensielt merforbruk på ca. kr 2.000.000,-. Antatt merforbruk er redusert ved følgende tiltak:

- Innkjøpsstans på slutten av året
- Vakante stillinger høst 2018
- Reduksjon overtidsarbeid på kommunale vegger
- Heldige med lite snømengde før julen 2018

De største årsakene til merforbruk er:

- Snørik vinter 2017/2018
- Økte strømpriser
- Økt bruk av sykevikarer i renholdsavdelingen
- Økt antall utrykninger hos brannvesenet ift tidligere år
- Langtidsfravær hos Landbruksvikarordningen

Investeringsprosjekter:

Eiendom:

Eiendom endte relativt godt innenfor gitte tidsfrister og rammer for investeringsprosjektene i 2018. Prosjekter som overføres videre til 2019 er «Rehabilitering Landmo», «Forprosjekt TBUS», «Forsterket skjermet avdeling» og «omlegging av adkomstveg til Vølstad Kirke».

To av prosjektene har imidlertid støtt på utfordringer og har gitt merforbruk:

- Renovering kommunestyresal: Prosjektet vil bli avsluttet med ca. kr 0,- igjen på bevilget ramme, dåg uten at det har blitt kjøpt møbler, som det i utgangspunktet ble budsjettert kr 300.000,- til. Grunnen til at det ikke ble igjen penger til møbler er at det elektriske har kostet mye mer enn først antatt, samt at det har blitt brukt penger på ny isolasjon, og digitalisering/kommune-TV.
- Ombygging kjeller Kosvold: Prosjektet kommer til å generere et merforbruk på kr 464.000,-. Grunnen til dette er at det ble leid inn håndverkere i istedenfor å benytte egne ansatte, som vi på dette tidspunktet ikke hadde ressurser til. Underveis i prosjektet ble det også avdekket dårlig rørleggerarbeid og kloakklekkasje i krypkjelleren.

Teknisk Drift:

Mange prosjekter i Teknisk Drift står på stedet hvil på grunn av ressursmangel og manglende avklaring med konsulenter. Avdelingen er preget av omstilling grunnet overtagelse av VA-anlegg i Spåtind og Synnfjell Øst. Dette går naturligvis utover fremdriften andre steder. På den annen side så er rammen for fornyelse av vegger, utbedring av gatelys, tilkobling av nye abonnenter til eksisterende VA-nett nesten brukt opp. Det er også gjennomført 3 mindre prosjekter med fornyelse av VA-nettet.

Fokuset er nå flyttet over til Synnfjell Øst, der det vil kreve mye ressurser for å få kontroll over utslipp og driftssikkerhet i løpet av vinteren.

Enkelte av prosjektene har generert et overforbruk i 2018:

- Sonevannmåler Dokka: Merforbruk på om lag kr 120.000,- Skyldes dyrere dataløsninger enn først stipulert.
- Oppgradering driftskontrollanlegg: Merforbruk på om lag kr 210.000,- Skyldes dyrere dataløsninger enn tidligere antatt.
- Opprusting VA Barsokvegen. Merforbruk på kr 298.000,- Skyldes at bevilgning ikke hadde hensyntatt noe usikkerhetsmargin. Merforbruket skyldes i sin helhet tilleggsarbeider utløst underveis av entreprenør.
- VA Torstumoene: Merforbruk vil ende på ca. kr 200.000,- Skyldes merarbeid fra entreprenør utover sikkerhetsmarginen som var budsjettert.

4.7 Tjenesteområde kultur

Aktiviteten på Tjenesteområde kultur var normal gjennom hele 2018. Tilskudd til kulturformål ble fordelt på vanlig måte. Det ble arrangert kulturuke i februar og flere enkeltstående arrangementer gjennom året. Tjenesteområdeleder har ikke registrert mål som ikke ble nådd.

Resultater i forhold til styringskort:

Biblioteket har i 2018 hatt oppgang i både besøk og lån. Barnehagebesøk har vært stabilt og det har vært en oppgang i skolebesøk. «Somerles» fortsetter å være en kjempesuksess og det ble i fjor satt leserekord på landsbasis, deltakelsen i Nordre Land er også god og har gitt biblioteket et tettere samarbeid med skolene. Biblioteket var også i 2018 medarrangør på «Bok og folk» som var en stor suksess. Både i Torpa og på Dokka er det foretatt omfattende rydding, kassering og tilførsel av nytt oppdatert materiale i samlingene. Biblioteket har oppgradert arbeidsplassene med «hev/senk» og en mer fleksibel skranke.

Kulturskolen har etablert faste forestillinger gjennom året; «Vinterblomster» for alle elever, danseforestilling på våren, «Sommeblomster» for elever i Torpa og «Julestjerner» for viderekommende elever, samt flere små arrangementer. Kulturskolen gir nå «korps i skolen» til alle 3. klassinger i kommunen. Dette inngår som en del av musikkundervisningen i skolen, og fyller de fleste kompetansemålene i musikk på dette trinnet.

Parken ungdomsklubb har hatt et aktivt år med faste klubbkvelder på tirsdag og fredagskvelder i tillegg har det vært klubbcafé på noen onsdager samt juniorklubb for 5. - 7. trinn. Gjennomsnittsbesøket var 68 på tirsdager og 121 på fredager i 2018. Juniorklubben har også vært godt besøkt på hver eneste kveld, så rekrutteringen for klubben er lovende i årene som kommer. Også i 2018 har det vært bra deltakelse på «Ung Sommer» med sommeråpen klubb på fredager i juni og juli, samt gokarttur og tur til Tusenfryd. UKM ble gjennomført i Lokverkstedet med mange deltakere, som igjen gjorde oss til den største kommunen når det gjelder deltakelse i Oppland! I tillegg har Parken arrangert mange turer, bl.a. til Hafjell og Trysil, samt mange turer på gokartkjøring i Snertingdal. Klubben arrangerte stort arr. i Dokkahallen 16. mai og juleball i Lokverkstedet med 100 ungdommer som kom pyntet til fest og moro. Kanskje det beste arrangementet noen gang!

Sentrum kino gjennomførte 232 visninger fordelt på 137 filmer. Besøket gikk opp fra 7396 i 2017 til 8706 i 2018. De tekniske installasjonene fungerte i hovedsak som de skulle.

Tjenesteområde kultur hadde i 2018 et totalt fravær på 11,5 %. Av dette var 1,7 % korttidsfravær og 9,7 % langtidsfravær. Langtidsfraværet er betydelig høyere enn i 2017. Tjenesteområde kultur har ikke igangsatt spesielle tiltak for å begrense sykefraværet, men har fokus på godt arbeidsmiljø.

	Budsjett	Regnskap	Forbruks%
Økonomistatus	10.109.038	10.073.292	99,65 %

Enhetsleders kommentarer om økonomistatus:

Selv om det var avvik mellom budsjett og regnskap på flere underkapitler, endte tjenesteområde kultur opp med et tilfredsstillende resultat og et lite mindreforbruk.

5. Finans

Etter mange gode år, ble 2018 til slutt et dårlig år i finansmarkedene, med svak avkastning. Det var mye politisk støy i 2018 med handelskrig, brexit osv. så veksten i verdensøkonomien og forventningene fremover har falmet.

Finansmarkedet 2018 kort oppsummert:

- I 2018 begynte sentralbankene med innstramming. Norges Bank hevet renten en gang forrige år, mens 3 mnd. Nibor steg 0,46 %
- Gjennomsnittlig 3 mnd. Nibor ble i 2018 (uoffisielt) 1,068 %.
- Kjerneinflasjonen havnet på 2,2%, og samlet inflasjon var høyere enn ventet, 3,5 %.
- Fastrentene økte i 2018, på tross av nedgang i fastrentene i november og desember.
- Oslo Børs Hovedindeks var ved inngangen til desember opp 5,7 %, men etter fall på 7,1 % i desember endte året negativt.

For Nordre Land kommune har plasseringene i finansmarkedet gitt en negativ avkastning i 2018 på 1,16 %. Pengemarkedet hadde en lav avkastning som følge av lave rente, men den er svakt positiv med 1,08 %. Obligasjonsfondet er et fond med lav kredittrisiko, og derfor lav avkastning også her i 2018. Aksjefondene hadde samlet en nedgang for 2018 på 4,67 %. Det var de utenlandske aksjefondene som hadde en størst nedgang, og da særlig fondet Norden. Til sammenligning var avkastningen i 2017 18,15 %.

Aktiva	Markedsverdi 31.12.17	Beholdning antall/pålydende	Kostpris	Markeds- kurs	Markedsverdi* +/- %	Resultat hiå. kr	Avk. hiå. %	Utbet. renter/ utbytte
DNB Likviditet 20 (IV)	15,072,720	1,525.5147	13,257,248	9,986.6793	15,234,826	162,106	1.08 %	167,671
Sum Pengemarked	15,072,720		13,257,248		15,234,826	162,106	1.08 %	167,671
DNB Obligasjon 20 (III)	3,360,078	3,429.9804	2,517,570	992.0899	3,402,849	42,771	1.27 %	15,079
Sum Obligasjoner	3,360,078		2,517,570		3,402,849	42,771	1.27 %	15,079
Sum Rentemarked (eks. bankinnskudd	18,432,797		15,774,819		18,637,675	204,878	1.11 %	182,749
DNB Scandinavian Property Fund	4,585,000	solgt	-	-	-	25,193	0.97 %	110,996
Sum Eiendom	4,585,000					25,193	0.97 %	110,996
DNB Norden (III)	2,696,314	1,482.5498	1,000,000	1,626.2934	2,411,061	-285,253	-10.58 %	
DNB Miljøinvest	653,879	994.9700	500,000	606.2089	603,160	-50,719	-7.76 %	
Utenlandske aksjefond	3,350,192		1,500,000		3,014,221	-335,971	-10.03 %	
DNB OBX ETF (Norge)	6,902,107	97,200	2,489,559	70.4979	6,852,397	-49,710	-0.72 %	
DNB Norge Selektiv (I)	3,305,573	3,970.0241	1,000,000	770.3744	3,058,405	-247,169	-7.48 %	
Norske aksjefond	10,207,680		3,489,559		9,910,801	-296,879	-2.91 %	
Sum Aksjefond	13,557,872		4,989,559		12,925,022	-632,850	-4.67 %	
Sum portefølje eks. bankinnskudd	36,575,670		20,764,377		31,562,697	-402,780	-1.16 %	293,745
Avkastning indeks (STIX)	3,433.10				3,451.67		0.54 %	

I august ble investeringen i eiendomsfondet Scandinavian Property Fund innløst. Midlene fra plasseringen er pr. 31.12.2018 ikke replassert.

Nordre Land kommune lånte i 2018 kr 20 mill. i Husbanken til videreutlån via startlånordningen. I tillegg ble kr 40,86 mill. lånt til finansiering av investeringer i varige driftsmidler for 2018. Begge lånene ble lånt til flytende rente.

Ved utgangen av 2018 hadde 31 % av Nordre Land kommune sine innlån fastrentetilknøytning.

6. Internkontroll

19. juni 2018 ble kommunal plan for grunnskole vedtatt. Denne planen skal være et styrings- og ledelsesverktøy for kvalitet i tjenesten, og er derfor viktig i internkontrollarbeidet.

Tjenesteområdet grunnskole har hatt et alvorlig avvik i 2018, som er fulgt opp i henhold til regelverket og lukket.

På Tjenesteområde barnehage er det i 2018 utarbeidet ny beredskapsplan. Det har vært gjennomført kompetanseheving med tema avvik og avvikshåndtering; rutinger og praksis. Tjenesteområde Barnehage har hatt syv alvorlige avvik i 2018. Alle avvikene er lukket.

Tjenesteområde velferd bruker LEAN aktivt i daglig arbeid for å sikre utvikling og rett nivå på tjenesteytingen. Internkontroll er fast tema på leder- og personalmøter og rapportering av avvik er oppe som tema for å sikre forsvarlig drift og forsvarlige tjenester. Tjenesteområdet har i 2018 hatt 2 alvorlige avvik med trusler mot ansatte. Tiltak er iverksatt og avvikene er lukket.

Tjenesteområde Helse og omsorg har over tid etablert en praksis med at det meldes avvik. Derfor rapporterer tjenesteområdet mange avvik, hvorav de aller fleste defineres som mindre alvorlige. Avvikene er fulgt tett opp og tiltak er iverksatt. I 2018 var det 5 avvik av alvorlig karakter, avvik knyttet til medisiner. Avvikene er gjennomgått og lukket. Til tross for at det antallet avvik som rapporteres i tjenesteområdet er høyt, jobbes det godt med internkontrolltiltak innen Helse og omsorg.

TO Samfunnsutvikling har i 2018 foretatt en gjennomgang av internkontrollrutiner, og gjennomført en oppbygging av internkontrollpermer. Etter overtakelsen vann- og avløpssystemet i Synnfjellet har tjenesteområdet benyttet avviksskjema for å dokumentere avvik og mangler som avdekkes, og som i neste omgang vil bli en del av dokumentasjonen over anleggets beskaffenhet i forbindelse med verdifastsettingen i skjønnsretten.

Tjenesteområdet har rapportert to alvorlige avvik knyttet til branntilløp i 2018.

7. Investeringer 2018

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01210	Utvidelse tomtefelt Elverom	8 700 000	8 164 320,65	0	0	90 000,00	8 254 320,65	445 679,35
	K-113/11 oppr budsjett 200.000 + K-100/12 oppr budsjett 2.500.000 + K-73/13 oppr budsjett 6.000.000.							
	Kommentar: Restbevilgning skulle gå til asfaltering. Grunnet lite aktivitet avsluttes prosjektet nå med et underforbruk på 445.000,-							
01211	Dokka Kulturstasjon	4 500 000	4 502 688,24	0	0	26 795,00	4 499 483,24	516,76
	Inntekter i prosjektet:					-30 000,00		
	Netto i prosjektet:					-3 205,00		
	K-113/11 oppr budsjett 4.500.000.							
	Kommentar: Prosjekt avsluttet. Videre arbeid på Lok-stallen utføres i prosjekt 01920							
01230	Sonevanmåler Dokka	1 100 000	997 583,00	0	102 000	222 743,00	1 220 326,00	-120 326,00
	K-sak 113/11 kr 400.000,-. K-sak 100/13 kr 400.000,-. K-sak 73/13 kr 300.000,-.							
	Kommentar: Prosjekt avsluttet med merforbruk på 120.000,-							
01317	Tak kantine Landmo	1 707 385	1 703 090,25	0	3 600	3 506,93	1 706 597,18	787,82
	K-sak 100/12 oppr budsjett 350.000 + F-sak 135/17 kr 1.508.385,- fra 01215 - K-sak 126/18 rebudsj. - 151.000 til 01720							
	Kommentar: Prosjekt ferdigstilt.							
01504	Trådløst nett barnehagene	63 000	12 761,46	0	80 000	42 798,07	55 559,53	7 440,47
	K-sak 130/15 oppr budsjett kr 310.000 - K-sak 126/18 rebudsj. Kr 147.000 til 01704 og kr 100.000,- til 01702.							
	Kommentar: Ferdigstilt. Mangler faktura på sluttoppgjør.							
01602	IKT-prosjekter 2016	500 000	192 682,54	0	263 000	191 581,25	384 263,79	115 736,21
	K-sak 130/15 kr 500.000,-.							
	Kommentar: Oppgradering av sentral dataplattform er gjennomført.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01608	Feide	700 000	515 044,00	0	80 000	77 901,50	592 945,50	107 054,50
	K-sak 130/15 kr 300.000,-+K-sak 68/17 400.000,- fra 01703.							
	Kommentar: Ferdig for grunnskole. Gjenstår på Læringscenteret.							
01611	Oppgradering driftskontrollanlegg	700 000	356 891,00	0	343 000	555 581,14	912 472,14	-212 472,14
	K-sak 130/15 kr 700.000,-.							
	Kommentar: Ny sak om økt bevilgning for å få bedret tilgang til driftskontrollanlegget.							
01613	Prosjektering biologisk rensetrinn Dokka RA	23 250 000	299 989,00	0	230 000	341 287,70	641 276,70	22 608 723,30
	K-sak 130/15 kr 250.000,-. K-sak 94/16 kr 23.000.000,-							
	Kommentar: Alternativer vurderes. Rådmannen instiller forslag om renovering av eksisterende renseanlegg.							
01614	Kapasitet høydebasseng og ny ledning	20 000 000	0,00	5 000 000	130 000	373 314,63	373 314,63	19 626 685,37
	K-sak 92/17 kr 15.000.000,- + K-sak 92/17 oppr.budsj. Kr 5.000.000,-							
	Kommentar: Prosjektet avventes i påvente av om forsterkning av ledningsnett gir tilstrekkelig sikkerhet i øvre og midtre trykksone.							
01640	Fornylse av VA-nettet (ramme for delprosjekt)	6 000 000	6 144 316,82	0	0	154 220,40	6 298 537,22	-298 537,22
	K-sak 130/15 kr 3.500.000,-+K-8/17 kr 2.500.000 til 01641.							
	Underprosjekter:							
	01641 Opprusting VA Barsokveien	6 000 000	6 144 316,82			154 220,40		
	Kommentar: Prosjekt ferdig. Merforbruk grunnet manglende budsjettert usikkerhetsmargin.							
01702	IKT-prosjekter	800 000	330 621,00	0	439 000	469 448,13	800 069,13	-69,13
	K-sak 94/16 kr 500.000,- + K-sak 126/18 kr 100.000,- fra 01504 og kr 200.000 fra 01801.							
	Kommentar: Utskifting av servere og SAN (lagringsenhet). Ferdigstilt.							
01703	Digitalisering inkl. nytt saksbehandlingssystem	4 900 000	1 668 812,00	2 300 000	1 700 000	1 612 102,75	3 280 914,75	1 619 085,25
	K-sak 94/16 kr 3.000.000,-. K-sak 68/17 kr 400.000,- til 01608 + K-sak 92/17 Oppr.budsj. Kr 2.300.000,-.							
	Kommentar: Oppstart nytt sak- og arkivsystem i april. Prosjektet er innenfor totalbevilgningen.							
01704	Trådløst nett - utvidelse	647 000	380 995,00	250 000	397 000	266 368,52	647 363,52	-363,52
	K-sak 94/16 kr 250.000,- + K-92/17 Oppr.budsj. Kr 250.000,- + K-sak 126/18 rebudsj kr 147.000,- fra 01504.							
	Kommentar: Skifte og utvidelse av trådløst nett sluttføres 2018.							
	Må sees i sammenheng med prosjekt 01504 Trådløst nett barnehagene og bevilgningene gitt der, kr 310.000,-.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01715	Fremføring av vann og avløp til Gjeffe grustak	1 500 000	0,00	300 000	0	0,00	0,00	1 500 000,00
	K-sak 94/16 kr 1.200.000,- + K-sak 92/17 oppr.budsj kr 300.000,-.							
	Kommentar: Avventes til reguleringsplan er ferdig.							
01716	VA-Torstumoen	6 200 000	461 415,00	0	5 738 000	5 698 296,51	6 159 711,51	40 288,49
	K-sak 94/16 kr 1.900.000,-. K-sak 22/18 kr 4.300.000,-							
	Kommentar: Ferdig. Avventer sluttoppgjør.							
01718	Landmo varslingsanlegg	2 162 000	3 341 628,00	0	800 000	1 957 261,00	5 298 889,00	0,00
	Inntekter i prosjektet:					-3 136 889,00		
	Netto i prosjektet:					-1 179 628,00		
	K-sak 68/17 kr 412.000,- fra 01606 Everycare hjem+K-sak 68/1 kr. 1.000.000,- fra 01607+K-sak 68/17 kr. 750.000,- fra 01712.							
	Kommentar: Varslingsanlegg i drift, men ikke ferdigsstilt pga konkurs hos leverandør. Her avses det fortsatt en avklaring av boet og videre drift og support.							
01719	Nytt saksbehandlersystem sosialtjenesten (Visma Velferd)	460 000	226 965,00	0	121 000	120 442,02	347 407,02	112 592,98
	K-sak 46/17 kr 460.000,-.							
	Kommentar: Prosjektet sluttført i februar 2018 innenfor de økonomiske rammene.							
01720	Istandsetting Sevilhauglokalene (fysioterapirom underetasjen Landmo)	422 240	342 642,00	0	151 000	145 549,22	488 191,22	-65 951,22
	F-sak 135/17 kr 271.240,- fra 01215 + K-sak 126/18 rebudsj. Kr 151.000,- fra 01317							
	Kommentar: Prosjekt ferdigstilt.							
01721	Ombygging Dæhli barnehage	200 000	185 743,00	0	14 000	26 124,43	211 867,43	-11 867,43
	K-sak 80/17 kr 200.000,-.							
	Kommentar: Prosjekt ferdigstilt med overforbruk på 11 867,-							
01722	Ombygging Korsvold 4 rom til 2 enheter	520 000	4 575,00	0	515 000	979 490,07	984 065,07	-464 065,07
	K-sak 35/17 kr 520.000,-.							
	Kommentar: Prosjektet ferdigstilt. Merforbruk skyldes innleie av snekker som følge av ressursmangel av egne ansatte, samt feil på tidligere rørnett.							
01725	Kjøp av næringseiendom 15,107 og 39,117	2 283 948	0,00	0	2 283 000	2 283 728,00	2 283 728,00	220,00
	K-sak 96/17 kr 2.283.948							
	Kommentar: Avsluttet.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01750	Opprustingsplan kommunale veger, ramme for delprosjekter	2 176 000	1 443 137,00	0	750 000	743 681,00	2 186 818,00	-10 818,00
	K-sak 94/16 kr 2.000.000,- + K-sak 126/18 kr 176.000,- fra 01850.							
	Underprosjekter:							
01755	Barsokvegen asfalt		0,00			743 681,00		
	Kommentar: Prosjekt ferdigstilt.							
01760	Opprustings- og rehabiliteringsplan for kirke og eiendom	2 000 000	1 169 677,08	0	830 000	1 066 322,35	2 235 999,43	-235 999,43
	K-sak 94/16 kr 2.000.000,-.							
	Underprosjekter:							
01761	Innvendig oppgradering Dokkahallen		261 110,65		64 000	267 254,62		
01762	Lok-stallen		105 065,93		435 000	430 039,74		
01764	Korsvold utendørs		-		221 000	227 151,62		
01765	Carport Rudsgata		-		110 000	141 876,37		
	Kommentar: Ferdigstilt. Merforbruk sees i sammenheng med 01860.							
01801	IKT-prosjekter 2018	300 000	0,00	500 000	300 000	241 647,50	241 647,50	58 352,50
	K-sak 92/17 kr 500.000,- - K-sak 126/18 kr 200.000,- til 01702.							
	Kommentar: Utskifting av server og nettverksutstyr. Gjenstår noe. Slutføres i 2019.							
01802	Terminalserver med kjernesvitsjer	350 000	0,00	350 000	115 000	128 834,38	128 834,38	221 165,62
	K-sak 92/17 kr 350.000,-.							
	Kommentar: Mangler bytte av kjernesvitsjer pga for liten bevilgning. Gjennomføres i 2019.							
01803	Digitalt undervisningsutstyr til grunnskole	500 000	0,00	500 000	340 000	334 615,00	334 615,00	165 385,00
	K-sak 92/17 kr 500.000,-.							
	Kommentar: Har holdt igjen noe på investering av digitalt utstyr til en ser effekten av piloten på iPad-prosjektet for å avklare om det skal investeres i PCer eller Ipads på sikt. Innkjøp planlagt til andre kvartal 2019.							
01804	Ipad-prosjekt Tidlig inn	1 200 000	0,00	1 200 000	900 000	795 071,25	795 071,25	404 928,75
	K-sak 92/17 kr 1.200.000,-.							
	Kommentar: Hovedinnkjøp er foretatt. Kostnader til opplæring og de siste Ipadene kommer første kvartal 2019.							
01805	Parken ungdomsklubb - gitter og basketballstativ	100 000	0,00	100 000	0	0,00	0,00	100 000,00
	K-sak 92/17 kr 100.000,-.							
	41							
	Kommentar: Utsatt til 2019 pga. begrenset kapasitet.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01806	Nye sittemøbler/inventar Landmo	1 600 000	0,00	1 600 000	1 600 000	1 324 810,55	1 324 810,55	275 189,45
	K-sak 92/17 kr 1.600.000,-.							
	Kommentar: Innkjøp foretatt. Mangler levering og faktura for det siste. Prosjektet ferdigstilles før sommeren 2019 innenfor rammene.							
01807	Utskifting av kjøretøy/varige driftsmidler ved TDE	700 000	0,00	700 000	700 000	1 116 852,00	1 116 852,00	108 148,00
	Inntekter i prosjektet:					-525 000,00		
	Netto i prosjektet:					591 852,00		
	K-sak 92/17 kr 700.000,-.							
	Kommentar: 2 stk kjøretøy er skiftet ut i 2018; Ny bil til vaktmester og ny kommandobil til brannvesenet. Restbevilgning benyttes til ny børste til hjullaster.							
01808	Brannmannsutrustning	550 000	0,00	550 000	550 000	556 016,69	556 016,69	-6 016,69
	K-sak 92/17 kr 550.000,-.							
	Kommentar: Innkjøpt i 2018 med et overforbruk på 6.017,-							
01809	Rehabilitering Landmo	10 000 000	0,00	2 500 000	1 200 000	1 582 658,46	1 582 658,46	8 417 341,54
	K-sak 92/17 kr 10.000.000,-.							
	Kommentar: Utfører 1/4 hvert år frem til 2021							
01810	Ny komprimator sentrumsbygg	200 000	0,00	200 000	200 000	217 270,00	217 270,00	-17 270,00
	K-sak 92/17 kr 200.000,-.							
	Kommentar: Innkjøpt i 2018 med et overforbruk på 17.270,-							
01811	Rehabilitering TBUS (Forprosjekt)	1 500 000	0,00	1 500 000	620 000	596 140,65	596 140,65	903 859,35
	K-sak 92/17 kr 1.500.000,-.							
	Kommentar: I gang med forprosjekt fase 2.							
01812	Forprosjekt Fortau Landmovegen	787 500	0,00	300 000	487 500	0,00	0,00	787 500,00
	K-sak 92/17 kr 300.000,- + K-sak 130/18 kr 487.500,-.							
	Kommentar: Forventes ferdig prosjektert vår 2019.							
01813	Gatelys nye armaturer for utfasing av HQL	2 200 000	0,00	700 000	700 000	585 113,75	585 113,75	1 614 886,25
	K-sak 92/17 kr 2.200.000,-.							
	Kommentar: Prosjekt på Torstu er gjennomført. Utfasing av Hql i Holtelivegen/-svingen er ferdig. Resterende Hql armaturer på Dokka utfases vinter 2019.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01814	Fremføring av vann og avløp til Vinjarmoen Vest	8 280 000	0,00	8 280 000	0	0,00	0,00	8 280 000,00
	K-sak 92/17 kr 8.280.000,-							
	Kommentar: Avventer bygging til avklaring om finansiering av prosjektet.							
01815	Utskifting av bil - servicebil vann	650 000	0,00	650 000	650 000	516 245,40	516 245,40	133 754,60
	K-sak 92/17 kr 650.000,-							
	Kommentar: Innkjøpt høst 2018. Restbevilgning skal gå til bilinnredning.							
01816	Tilkobling abonnenter til eksisterende VA nett	2 000 000	0,00	2 000 000	1 000 000	217 506,16	217 506,16	1 782 493,84
	K-sak 92/17 kr 2.000.000,-							
	Kommentar: Prosjekt i Villavegen er avsluttet høst 2018, med potensielt ca 10 nye abonnenter våren 2019.							
01817	Spåttind Renseanlegg - kjøpsavtale	6 940 000	0,00	6 940 000	6 940 000	6 940 000,00	6 940 000,00	0,00
	K-sak 54/17 kr. 6.940.000,-							
	Kommentar: Avtale signert i 2017. Ikraftredelse fra 2018.							
01818	Spåttind Renseanlegg - nødvendige investeringer	4 600 000	0,00	2 000 000	450 000	2 376 808,35	2 376 808,35	2 223 191,65
	K-sak 92/17 kr 2.000.000,-, K-sak 55/18 kr.2.600.000,-							
	Kommentar: Ferdig våren 2019. Økonomi ok.							
01819	Trafikksikkerhetstiltak - Gatelys kommunele veger 2018	610 000	0,00	610 000	610 000	692 213,12	692 213,12	-82 213,12
	K-sak 92/17 kr 610.000,-							
	Kommentar: Nye gatelys i Rosteinvegen og Torstu. Merforbruk sees i sammenheng med 01813.							
01821	Forsterket skjermet avdeling	7 200 000	0,00	0	660 000	697 405,01	697 405,01	6 502 594,99
	K-sak 59/18 kr.7.200.000,-							
	Kommentar: Økt ramme i 2019 som følge av mottatt tilbud. Forventet oppstart våren 2019.							
01822	Renovering kommunestyresal	855 000	0,00	0	800 000	786 023,01	786 023,01	68 976,99
	K-sak 57/18 kr 855.000,-							
	Kommentar: Ferdigstilt januar 2019.							
01823	Trailerparkering Rosteinvegen	300 000	0,00	0	300 000	381 250,00	381 250,00	-81 250,00
	K-sak 135/18 kr 300.000,-	43						
	Kommentar: Prosjekt ferdigstilt.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01824	Kjøp av vann- og avløpsanlegg SØAS	9 500 000	0,00	0	9 500 000	9 500 000,00	9 500 000,00	0,00
	K-sak 114/18 kr 9.500.000,-							
	Kommentar: Gjelder minstepris for VA-anlegget i Synnfjell Øst. Skjønnsett avgjør endelig pris høsten 2019.							
01825	Spåtind vannforsyning - økt kapasitet	2 200 000	0,00	0	900 000	514 087,99	514 087,99	1 685 912,01
	K-sak 54/18 kr 2.200.000,-							
	Kommentar: Ferdig i løpet av høst 2019. Økonomi ok.							
01826	Gjerde Mariringen	245 000	0,00	0	245 000	206 714,00	206 714,00	38 286,00
	K-sak 113/18 kr 245.0000,-							
	Kommentar: Ferdigstilles våren 2019. Økonomi ok.							
01827	Ny pakkemaskin kjøkkenet Landmo	218 000	0,00	0	0	223 576,00	223 576,00	-5 576,00
	K-sak 117/18 kr 215.000,-							
	Kommentar: Maskin for pakking av utkjøringsmat. Prosjektet er ferdig.							
01828	Utbedring vannverk Klevmosæterhøgda	200 000	0,00	0	200 000	19 979,00	19 979,00	180 021,00
	K-sak 131/18 kr 200.000,-							
	Kommentar: Ferdig sommer 2019. Økonomi ok.							
01829	Utbedring vannverk Nordrumsætra	200 000	0,00	0	200 000	70 267,00	70 267,00	129 733,00
	K-sak 129/18 kr 200.000,-							
	Kommentar: Ferdig sommer 2019. Økonomi ok.							
01830	Utbedring vannverk Åssætra	200 000	0,00	0	200 000	10 000,00	10 000,00	190 000,00
	K-sak 128/18 kr 200.000,-							
	Kommentar: Ferdig sommer 2019. Økonomi ok.							
01831	Detaljplanlegging VA Synnfjell Nord	500 000	0,00	0	0	431 169,00	431 169,00	68 831,00
	K-sak 125/18 kr 500.000,-							
	Kommentar: Startet opp vinter 2018/2019							
01832	Detaljplanlegging VA Synnfjell Syd	300 000	0,00	0	0	186 371,00	186 371,00	113 629,00
	K-sak 125/18 kr 300.000,-	44						
	Kommentar: Startet opp vinter 2018/2019							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01833	Nordrumsætra renseanlegg - nødvendige investeringer	5 500 000	0,00	0	5 500 000	783 276,10	783 276,10	4 716 723,90
	K-sak 132/18 kr 5.500.000,-							
	Kommentar: Ferdig sommer 2019. Økonomi ok.							
01834	Tomt renseanlegg Synnfjellet	2 710 000	0,00	0	2 710 000	2 300 000,00	2 300 000,00	410 000,00
	K-sak 133/18 kr 2.710.000,-							
	Kommentar: Ervervet 2018.							
01835	Prosjektering VA-ledningstraseer Nordrumsætra RA - Gråberga	400 000	0,00	0	400 000	0,00	0,00	400 000,00
	K-sak 127/18 kr 400.000,-							
	Kommentar: Ferdig vår 2019. Økonomi ok.							
01840	Fornyelse VA-nettet	4 600 000	0,00	4 600 000	1 800 000	2 046 234,10	2 046 234,10	2 553 765,90
	K-sak 92/17 kr 4.600.000,-							
	Underprosjekter:							
	01841 Utløp Dokkaelva					147 788,01		
	01842 Kryss Jevnakervegen					192 495,54		
	01843 Renovering VA Engerhaugvegen					996 110,44		
	01844 Renovering avløpsledning Spåtind RA					709 840,11		
	Kommentar: Prosjekt 41 og 42 er ferdig høst 2018. Prosjekt 43 og 44 ferdigstilles sommer 2019. Økonomi ok.							
01850	Opprustingsplan kommunale veier, ramme for delprosjekter	1 824 000	0,00	2 000 000	1 824 000	1 457 235,38	1 457 235,38	366 764,62
	K-sak 92/17 kr 2.000.000,- - k-sak 126/18 kr 176.000,- til 01850.							
	Underprosjekter:							
	01851 Moaveien					865 888,56		
	01852 Odnesveien 82					105 117,00		
	01853 Tannlegebakken					101 507,50		
	01854 Snarvegen					165 001,44		
	01855 Gamlebyen					219 720,88		
	Kommentar: Alle delprosjekter er ferdigstilt høsten 2018.							

	Prosjektnavn	Prosjektets totale ramme	Forbruk tidligere år	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Forbruk 2018	Forbruk totalt	Rest-bevilgning
01860	Opprustings- og rehabiliteringsplan for kirke og eiendom	2 000 000	0,00	2 000 000	2 000 000	1 632 139,67	1 632 139,67	367 860,33
	K-sak 92/17 kr 2.000.000,-.							
	Underprosjekter:							
01861	Ombygging av kjøkken Snertin					147 892,05		
01862	Tak Dokkahallen					604 501,79		
01863	Nytt lagerbygg Gymsal DBS					204 416,54		
01864	Nye dører DUS					106 301,70		
01865	Miljøstasjon mellom DUS og DBS					127 780,82		
01866	Oppgradering vedhall					237 201,80		
01867	Oppgradering Stasjonsbygningen					204 044,97		
	Kommentar: Prosjekt 61 t.o.m 65 er ferdigstilt. 01866 og 01867 ferdigstilles vinter 2019. Underforbruk sees i sammenheng med 01760.							
01870	Sikring og ENØK-tiltak kirker	1 000 000	0,00	1 000 000	1 000 000	336 177,48	336 177,48	663 822,52
	K-sak 92/17 kr 1.000.000,-.							
	Underprosjekter:							
01871	Utbedringer tak Vølstad kirke					190 290,48		
01872	Utbedring og ENØK-tiltak Åmot kirke					12 811,50		
01873	Veg Vølstad					2 962,50		
01874	Gjerde Nordsinni kirke					130 113,00		
	Kommentar: Prosjekt 01872 og 01873 ferdigstilles vinter/vår 2019. 01871 og 01874 er ferdigstilt.							
01888	Kjøp/salg av kommunale eiendommer 2018	0	0,00	0	111 000	123 383,56	123 383,56	
	Inntekter i prosjektet:				-5 883 000	-5 883 346,00		
	Netto i prosjektet:					-5 259 886,00		
	Kommentar: Åpent prosjekt for alt av kjøp og salg gjennom året.							
01890	Egenkapitalinnskudd KLP	1 975 000	0,00	1 975 000	1 975 000	1 991 809	1 991 809,00	-16 809,00
	K-sak 92/17 kr 1.975.000,-.							
	Kommentar: Årlig innbetaling av egenkapital KLP.							
08994	Utlån Dokka Møbler Eiendom	0	0,00	0	-112 500	0	-225 000,00	-225 000,00
	Inntekter i prosjektet:					-225 000,00		
	Netto i prosjektet:					-225 000,00		
	Kommentar: Halvårlig innbetalt avdrag fra Dokka Møbler Eiendom.							

8. Rapportering på politiske vedtak

Type sak/organ	Vedtak	Status
FSK 6/18	Nydyrkingsfond - Retningslinjene revideres jfr. Formannskapetets vedtak og behandles på nytt i hovedutvalg for LMT.	Sak om revidering av retningslinjer fremmes for LMT i 2019.
FSK 42/18	Sentrumsstrategi – Prosjektansvarlig må sikre at Prosjektleder holder fremdrift mot ferdigstillelse 15. august 2018.	Orientering FSK 82/18: grunnet endringer i bemanningssituasjonen i administrasjonen, vil vedtatte sentrumsstrategi, jfr. Vedtak i formannskapet sak 42/18, måtte utsettes. Vil ikke bli gjennomført, men fremskynder områdereguleringsplan Dokka sentrum med oppstart høst 2019.
FSK 82/18	Formannskapet ønsker oversikt over kommunale lekeplasser	Oversikt ikke presentert.
FSK 82/18	Formannskapet ønsker status på skiltplanen	Kun små detaljer gjenstår og iflg. Driftsenhetsleder Teknisk drift skulle dette bli slutført medio Oktober 2018. Ingen utvikling etter dette.
FSK 109/18	Formannskapet legger forskriften om ordensreglement for Nordre Land-skolen ut på høring med høringsfrist på 6 uker. Forskriften behandles i første kommunestyret i 2019.	Endelig vedtak i kommunestyret mai 2019.
KST 134/18	Det lages en egen sak om hvorvidt rådmannen skal gis fullmakt til å behandle salg av tomter på inntil 10 da i regulert område og der hvor kvadratmeterprisen er fastsatt.	Vedtak fra kommunestyret i sak 134/18 fra møte 18. des. 2018 om egen delegeringssak ikke effektuert.

NORDRE LAND
KOMMUNE

